СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ XIII. Скрентонъ, Па., Четверъ 7-го Децембра, 1905. Число 49. — Vol. XIII. Scranton, Pa., Thursday, December 7, 1905. No. 49

Важне!

П. П. Секретарѣ Р. Н. Союза!

Сею дорогою припоминаю Вамъ всѣмъ, ПП. Секретарѣ, що въ мѣсяцю децембру б. р. кождый членъ Р. Н. С. мае заплатити, кромѣ мѣсячнои вкладки, еще 25 центôвъ на желѣзный фондъ Р. Н. Союза. Хто не заплатить до 3 мѣсяцѣвъ сего фонду, буде вымазаный зъ числа членôвъ Р. Н. Союза, на пôдставѣ ухвалы VIII. Голов. Конвенціи находячои ся въ додаткахъ до статутôвъ Р. Н. Союза, ухвала 3.

Такъ само пригадую тымъ вôддѣламъ, що до теперь истнують пôдъ назвою Мѣсцевый Р. Н. Союзъ, ябы разъ вже застосовались до ухвалы 22 въ додаткахъ до статутôвъ Р. Н. Союза и дотеперѣшню назву М. Р. Н. С. змѣнили на Братства.

С. Ядловскій,
голов. секретарь.

Звертаємо увагу

нашихъ читателѣвъ на Квестіонарь якій долучуємо до нынѣшного числа „Свободы“. Квестіонарь сей мѣстить въ собѣ пытаня, на котрі кождый читачь повиненъ чимскорше вôдповѣсти и заслати на адресу дра Бачиньского. Точній и вѣрній вôдповѣди на поданій питаня потрѣбній на те, щобы дръ Бачиньскій (якого выслали тутъ старокраєвій Русины) мôгъ докладно довѣдатись якъ живуть нашій люде въ Америцѣ и мôгъ опôсля те все описати въ особôнôй книжцѣ. Сподѣємось, що не буде мѣжь нашими читачами такого, котрый не зробивъ бы сего доконче потрѣбного, патріотичного дѣла.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Грудень.

7	Ч.	Катерины вмуч
8	П.	Климента папы
9	С.	Якова, Алипія преп.
10	Н.	25. по Сош. Якова, Ром.
11	П.	Стефана, Иринарха
12	В	Парамона, Филумена
13	С.	† Андрея ап.

— НОБЕЛЬСКУ премію, котра що-рôчно присуджуеть ся тому, хто найбôльше спôвдѣлавъ для уникненя войнъ межи людьми, въ тôмъ роцѣ правдоподôбно дôстане президентъ Рузвелтъ.

— ВЪ Ню-Йорку вôдбула ся велика парада Жидôвъ, котрі въ той способъ демонстрували проти тихъ звѣрствъ, якій чинять ся въ Росіи надъ ихъ единоплеменниками.

— ВІКТОРІЯ, Б. К. Индіяне зъ Найха Таліця справляли поминки по своихъ загинувшихъ предкахъ. Свою журбу за ними мущины выражали танцями, а жѣнки тимъ, що до крови роздирали лиця и груди.

— ІММІГРАЦІЙНА конференція вôдбуваесь въ Ню Йорку въ Madison Square Garden Music Hall на дняхъ 6—8 Децембра 1905. На конференціи тôй веде ся дискусія на слѣдуючі темы:

1) Які границѣ повинні бути поставленѣ іммiграціи бѣлыхъ?

2) Въ якій способъ можна выбирати вôдповѣдныхъ іммігрантôвъ а выключати невôдповѣдныхъ?

3) Въ якій способъ роздѣлювати іммігрантôвъ по територіи Спол. Державъ?

Въ конференціи беруть участь делегаты зъ поодинокихъ стейтôвъ, назначені офіціяльно говернерами. Делегаты звидять стацію іммiграційну на Ellis Island. Конференція вôдбуваесь пôдъ авспиціями National Civic Federation.

— ВЪ ГРОДНО (въ Росіи) артилеристы вôдмовили ся брати удѣлъ въ подавленю демонстрантôвъ.

— ВЪ КИЄВѢ 29-го падолиста була завзята битва мѣжь повстанцями, котрыхъ число выносило до 1000, и „льояльными“ жовнѣрами.

— ВЪ ЧЕНСТОХОВѢ збунтували ся драгуны и били ся зъ выслаными проти нихъ козаками. Зъ обохъ сторôнъ богато убитыхъ и раненыхъ.

— RICHMOND, VA. 30 падолиста. Четверо дѣтей Самуила Кю, котрого въ лютôмъ того року повѣсили за те, що вôнъ убивъ свою жѣнку, теперь примушені заплатити коштъ судового процесу и выконаня кары, що разомъ выносить надъ 3 тысячѣ долярôвъ.

— RUTLAND, VT. 30 го падолиста. Судъ присудивъ повѣсити жѣнку Мери Роджерсъ за убійство. Але вона мае стати скоро матѣрю, и позаякъ пôсля американьского права, у ваготнои жѣнки не можна вôдбирати жите, то правдоподôбно вона буде помилувана.

— ПЕТЕРБУРГЪ, 2 го грудня. Якъ дôзнали ся, нападъ на царя зробивъ не Владимиръ, а стриечный братъ царя Дмитрій Константиновичь. Царь вôставъ зô скалѣченою правою рукою.

— ВЪ ЦАРСКÔМЪ СЕЛѢ, де теперь мешкаеть царь, войско дуже непевне. Арештовано оногды 250 жовнѣрôвъ гвардіи, мѣжь ними 20 офіцирôвъ. Петербургъ переповненый козаками, котрі лишили ся единою силою, на котру урядъ ще може покласти ся.

— ГРАФЪ ТОЛСТОЙ, знаменитый россійскій письменникъ (а не „наукове свѣтило“, якъ побрѣхуе якійсь А. Русскій въ „Правдѣ“) недавно на запитъ про сучасні заворушеня вôдповѣвъ, що хочь вôнъ и не спôвчувае революційному рухови, але сучасный урядъ у всякôмъ разѣ мусить бути усунутый и замѣненый другимъ, заснованымъ на пôдставѣ не силы, а любови, добрыхъ замѣрôвъ и христіяньского поводженя.

— ДѢВЧИНА-люнатичка въ Вілксбари, Па. злѣзла ночію на дахъ гавзу и тамъ заснула. Утромъ прокинула ся и побачивши де вона знаходить ся, почала кричати. Достати єѣ звôдтамъ могли тôлько зъ помочію фаерменôвъ.

— ВЪ Вілксбари, Па. и въ околицѣ по фабрикахъ робить число жѣнокъ, майже таке саме, якъ и мущинъ, въ наслѣдокъ чого число безробôтныхъ мущинъ стало такъ велике, що фабричный інспекторъ Девісъ заявивъ державному урядови про необхôдність сбмежити жѣночу працю въ той спосôбъ, щобы въ певныхъ вôддѣлахъ індустріи мали право робити самі мущины. Число робôтникôвъ въ тôй окраинѣ 6,792, а робôтниць — 7,562.

— НА ОЗЕРѢ Мічіганъ въ протягу двохъ днѣвъ (27 и 28 на падолиста) лютувала сильна буря. Загинуло 49 душь людей и 70 кораблѣвъ пôшло на дно.

— ВЪ ЛОНДОНѢ шѣсть тысячь безробôтныхъ робили параду по мѣсту, при чѣмъ вони носили 2 червоні прапоры зъ надписами: „Най буде проклята ваша добродѣйнôсть! Мы хочемо роботы, а не жебранины“.

— ЗАПОВѢДЖЕНА місія въ церкви св. Юрія въ Ню Йорку вôдбулась зъ незвычайнымъ торжествмъ и середъ великого здвигу народа. Участь въ місіи брали слѣдуючі священики: мѣсцевый душпастирь о. Чаплиньскій и оо. Левицкій, Тимкевичь, Улицкій, Мѣропшай та греко-католицкій италійскій священикъ о. Піноля. Проповѣдали оо. Чаплиньскій и Левицкій. На закôнчене місіи посвячено памятковый хрестъ місійный. — Т.

— ВЪ South Fork, Pa. дня 30 Нов. о. М. Балогъ зъ Віндберъ, Па. посвятивъ рускій цминтарь и выголосивъ краснорѣчиву проповѣдь въ присутности мѣсцевого руского братства св. Михаила и многихъ парафіянъ. Службу Божу вôдправивъ рано о. Н. Пôдгорецкій, а опôсля походъ зъ прекраснымъ крестомъ на передѣ рушивъ на цминтарь, котрый займае 6 лотôвъ (50 X 100) и коштуе $1000. Церковь завдяки ревности душпастиря и комітету церковного, буде готова за 2 тыжнѣ, а дôмъ парохіяльный за 6 тижнѣвъ. Церковь, плебанія и цминтарь будуть коштовати $17.000.

ХРЕСТИНЫ.

У Данила Павлика въ Ню Йорку вôдбули ся хрестины дня 26-го Новембра. Кумами були самі рускі патріоты и патріотки, бо по короткôй промовѣ одного кума зложили на Руско-Украиньску Революційну Партію $2.26. Опôсля забавляли ся дуже красно при звукахъ рускихъ патріотичныхъ и народныхъ пѣсень. Новонародженому дано имя Иванъ, а бажанемъ всѣхъ кумôвъ було, щобы коли новонародженый выросте бувъ добрымъ патріотомъ рускимъ и членомъ своеи церкви та щобъ рôсъ на потѣху своихъ родичѣвъ а на пожитокъ и хвалу Руси Украины. — Кумъ.

ІНТЕЛІГЕНТНЫЙ СПÔВРЕДАКТОРЪ „ПРАВДЫ“.

А. Русскій, редакторъ „Правды“, щобы доказати, що вôнъ дѣйсно учена людина, росписавъ ся на цѣлу сторону ню-йорскои „казеты“ та высипавъ у нѣй усю свою науку: тамъ и байка Крылова и Петровъ и Толстой и все, що тôлько знайшло ся въ головѣ А. Русского, а позаякъ всього того замало було, щобы заповнити цѣлу сторонку, то А. Русскій за кождымъ реченемъ вставлявъ ще яку-небудь лайку.

Статю свою вôнъ самъ назвавъ дуже вѣрно: „Глупая критика“, але треба тôлько було додати: „и брехня“, бо крôмъ байки Крылова и лайки усе решта — чиста брехня. Вôдповѣдати на всѣ ті дурницѣ не маемо анѣ часу анѣ мѣсця. Вкажемо тôлько на ті слова, котрі А. Русскій выдаеть за слова Толстого. Тутъ А. Русскій, може и мимоволѣ, але збрехавъ, бо слова ті, хочь и знаходять ся въ творѣ Толстого, але належать не Толстому а одному урядникови. Шкода, що А. Русскій не знаеть бôльше байокъ Крылова! Тогдѣ-бъ ему непотрѣбно було пускати ся въ таку темну для него краину, якъ россійска література, на котрôй вôнъ розумѣеть ся не бôльшь, якъ циганъ на вôвцяхъ, бо тогдѣ-бъ вôнъ бувъ годенъ заповнити свою „казету“ самими байками, и въ той спосôбъ уникнути брехнѣ.

СЛОВО ПРАВДЫ.

„Я терпѣвъ на ослаблене жолудка и цѣлого тѣла“ пише панъ Т. Угринекъ зъ Браенъ, Текс. „и свѣдчу, що Тринера Американьскій Еліксіръ Гôркого Вина мавъ майже чудесный вплывъ на мене. Черезъ два роки бувъ я дуже ослабленый, не мавъ апетиту и чувъ ся всегда змученый. Лѣки нѣчо менѣ не помогли. Та скоро я почавъ вживати Тринера Американьского Еліксіру Гôркого Вина мое здоровле стало поправлятись, я ставъ вôдзискувати силу, апетитъ — любовь до працѣ. Навить теперь хотяй чуюсь вповнѣ здоровъ, вôдъ часу до часу пю се вино, бо оно мене скрѣпляе. Сердечно поручаю его всѣмъ, що терплять на жолудокъ.“ Нема лѣпшого и певнѣйшого средства на жолудокъ або кровь вôдъ сего природного лѣку. Тринера Американьскій Еліксіръ Гôркого Вина помагае на ослаблене, безсонність, нервовôсть и другі слабости. Вôнъ не мае въ собѣ жадныхъ шкôдливыхъ домѣшокъ.

Продають по аптикахъ: Jos. Triner 799 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Жертвы на Революц. Украиньску Партію.

Попередно зложено	109.10
Въ Бруклинѣ, Н. Й. въ Д. Убогого на руки п. А. Беньковскои зложено (списъ жертводателѣвъ буде въ слѣдуючôмъ числѣ).	4.80
На хрестинахъ у п. С. Масляного въ Sayre, Pa. зôбравъ п. Гр. Коваленичь (имена жертводателѣвъ помѣщені въ дописи зъ Sayre, Pa. на сторонѣ 3-ôй).	5.00
На хрестинахъ въ п. Д. Павлика въ Ню Йорку зôбравъ п. П. Зятикъ	2.26
Разомъ	$121.16

Дальшй жертвы просимо засилати ласкаво на адресу: Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

— Повѣдомляю всѣхъ, що моя теперѣшна адреса така: Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, N. J.
46-49

— ПОТРЕБА заразъ кухарки до дому священника. Зголоситись до „Svoboda“ Box 353, Scranton, Pa.

Стефан Ковалів.

Конокради.

(Конець.)

IV.

Олекса Бучко жив далеко від села, поміж лїсами; огород, сад, пасіка, ґрунти, сїножать — усе те тягло ся довкола обійстя, а кількох псів як спустив з припона, то чужу собаку де зловили, заїли зараз на місцї. Війтував він дуже довго, та за той час майже кождому наляв горячого сала за сбшивку; навіть ті, що його вибирали і на то перли, щоби дальше війтував, раді були його позбути ся, та з тим не сьміли виступати явно. Коняр він був огнистий, любив шлятись по ярмарках, часом по кілька днїв не було його нї в селї, нї в корчмі. Тодї люди по хатах лекше віддихали, були певні, що не нападе на них Бучко і не поломить костий нікому...

До того чоловіка пішов Лучка відробляти позичене збіже. Застав Бучка на виґонї; Бучко зібраний ждав тут на нього.

— Підемо на ярмарок, — буркнув Бучко під носом і пустив ся від його загороди лугами долї річкою. Вийшли на просторі пасовиска і скрутили в бік до лїса.

Ніч була ясна, спокійна. Минали на переміну луги. очерети, лїси, густі лози, на село нїде не натрафляли. Лучка не міг розібрати в своїй голові: куди і де вони йшли?

Та десь потемки знав Бучко оминати калабанї, яруги, перекопи, а Лучка того не знав; що кілька кроків він спотикав ся на пнї, на колоди, падав по ровах, звичайно, не бувалий. Подер руки, лице по тернових корчах та драпаках; з полотнянки тілько острімки висять...

Що пройдуть кусень, то війт вийме фляшку, закропить ся, а Лучкови спрага уста спалила, в горлї висохло, не має як і води напитись; пильнує аби не лишив ся з заду.

Засвитало. Крізь густі верхи зелених дерев стала пробивати ся ясність; під ногами стало виднїйше, ступати манівцями безпечнїйше.

— Дальше не підемо, — каже Бучко спокійно.— Пождемо тут до вечера.

Посїдали в корчах, — спочивають. Бучко попоїв пшеничника, курки печеної, напив ся знов горівки і ляг спати. Лучка на силу з'їв стоколосяної паляницї, закусив два зубцї чіснику, напив ся води з поблизької трясавицї, сїв коло товариша і ріжно думає...

Бучко храпить, аж любо, а Лучкови не в голові спане. Все роздумує він, куди вони йдуть, за чим? Щось недобре укладає Олекса в своїй голові, та коби — Господи! не заправив людий мордувати!...

От так пересуєтив Лучка до вечера. По заходї сонця пустили ся в дальшу дорогу; знов цїлу ніч ішли без перерви, самими лїсами. Над раном зайшли над край молодого лїса. Тут отворив ся Лучкови зараз за перекопом новий сьвіт: оком незміряні широкі луги розтягали ся на схід і захід; з поміж очеретів виглядали місцями озера.

— Відси дальше не підемо, — каже Бучко, і забрав ся до книша. Попоїв, запхав ся поміж драпаки в лїщину, спить мов би в хатї на постели. Лучка також утомлений довшим ходом дрімав під корчем, а в снї боров ся з ріжною марою, що пхалась йому на очи. Під вечір завважив конюхів: німецькі парубки з кольонії їхали поперед ними з кіньми на нічліг; по парі, по трое, а навіть по четверо не один провадив.

Ватра широкою луною осьвітила луги. Бучко і Лучка бачили парубків, а довкола них попутані конї; сьпіви, жарти лунали в повітрі.

Незадовго затихли сьміхи; огонь пригас, — притихло. Бучко скочив на луг, привів за хвилю коня, гладкого як лина.

— Сїдай — каже до Лучки.

— Спаду! — відповідає Лучка.

— Через таких сьвіт не загине!... Сїдай, не дорожи ся, бо час минає!...

Сїв Лучка на коня, а Олекса привязав йому ноги так, аби не злетів.

— От і до самого пекла можемо тепер летїти, а Люципер цїлого тебе вдержить. Не злетиш, хоч би й стерво кіньске в бігу упало...

Привів Олекса собі ще пару молодих шкап, та далї вскоком утїкати. Дерева, корчі тілько миготїли. Лучка нї живий, нї мертвий, приляг безтямно до коня, держав ся обома руками гриви...

По півночи стали в Бучковій загородї, під Ратовчиньскою деброю. В хатї було повно гостий; два свояки війтові, повновласники громадські провадили барашівництво з якимись Жидами, спровадили їм пару коний: також відкись привели тої самої ночи.

Глянув Лучка на тих людий та на конї і зрозумів, у яке гнїздо шершенів заліз; сїв на лавцї, не хотів пити нї могоричу, нї гостити ся.

— То ти, праведнику, також межи нас грішників дістав ся? — заговорив один конокрад, що найбільше з Жидами торгував ся. — Не лучше було давно так зробити? На, маєш твій заробок: двацять ривських припадає тобі за капітана, що ти його привів; зігрів ся дуже, треба було йому кров пускати...

— Глянув Лучка на конокрада і пізнав відразу: то був той сам, котрого колись зловив у своїй стайни і віддав був судови в руки! Сень Стрілка називав ся.

— Пізнаєш мене, пізнаєш? — тягнув дальше лиходїй. — Вибачай, що я пару разів пускав тебе з димом; такий розказ виходив від нашого проводира.

— Слухай, Стрілко Семене, — каже Лучка з горем — я тих гроший не можу брати до дому; нехай лишать ся при тобі...

— Як найбільше дай, — я візьму!... Але не бій ся; з часом навикнеш до того... Я колись також і накше думав, — а нинї? Сьмію сь з таких, як ти, — сьвічу їм під стріхою.

Над ранком пустив ся Лучка до дому.

— Господи, не хочу зла робити, — а може призначено менї згинути злодійскою смертю на шибеницї, на покаяне сьвіту? — питав себе йдучи через поле. І щож я лишу моїм дїтям? Імя конокрада?... Поможи менї Господи, вийти з тої пропасти...

V.

В ту пору вернув Федір, Лучків дядько, в село; він був довгі лїта огородником по богатих дворах, доробив ся красного маєтку, та забагло ся старому спочити коло своїх рідних. Удовець, бездїтний, він прийшов до свого однїсенького братанка, Лучки Щербатого, розглянув ся по пустих кутах і сподобав собі давне місце.

— При тобі, сину, при вас, дїти, — каже Федір, — хочу віку дожити. Очи менї замкнете, по християньски грішні кости поховаєте при своїх; що через цїле житє заощадив — Боже та ваше. Та не смутись, Лучко! Зазнав ти біди через лукавих! Господь милосерний, а я й для тебе знайду на тілько, що буде чим нужду прогнати з твого дому і дїточкам на будуче чим розвід дати. Нужда, що чоловік не самохітно в неї попадає, ще не понижає; чеснота, то золото, жемчуг неоцїнений!

Слухає Лучка Щербатий свого дядька Федора, мовчить, гризе ся, червонїє від сорому, коли згадає про свій відробок, про свою мандрівку з війтом... Нїчого не каже, нікому не звірює ся з тою тайною, а мучить ся, гірко мучить ся.

Минула весна, лїто. Лучка при помочи дядька впорядкував ся, прийшов до себе. Прогнав старий Федір дійсно біду геть з обійстя. За все дбає, всїм торбуєть ся і сам у працї шукає розривки; огород позасаджував усякими щепами; коло дому мило глянути; довкола ріжне зїле, аж за очи хапає. Хлопцям і на хвильку не дасть пустувати; все знайде для них нову роботу. нове занятє, аби їх до людськости довести.

Станув новий дім, стайня, стодола, деревляне все; всї будинки поасекурував і табличку прибив на стовпі при воротах, аби і палїй єї побачив.

Троха призабув Лучка своє горе, що точило його серце; якось лекше став віддихати. Під осінь вертає раз вечером з поля з косою, а тут його хтось з заду за обшивку хап! і спинив на місцї. Обернув ся, вся кров у нїм збурила ся: то був Семен Стрілка!

— Війт кличе до себе, — мовить стиха до Лучки. — Підете знов на „роздобенди“ оба.

— Не піду! відповідає Лучка рішучо. — Робіть що хочете зі мною, я не можу!

— Е, що то значить: не можу? „Мус“ великий пан! Не роби ся лучшим, як єси на правду! Пропало, хлопе, пропало!... Чи за одну ногу висїти, чи за обі — все одно!... То, братчику, з Олексою Бучком справа: з ним жартів нема! Пекла він не боїть ся. Думаєш, що асекурація заплатить твоїх дїтей, жінку і старого з саквою, аби не спопелїли? Я вже маю наказ з гори — тебе загріти, скоро лиш не підеш. Не задумуй ся, братку, тілько сунь!... Ти відай з війтом ідеш, з головою, що має віру всюди! Хоч і зловлять, жалю не буде... Крайне слово: йдеш?...

Остатнї слова дивно бренїли Лучкови в ушах: як би так не удалась штука, як би зловили і віддали справедливости в руки, — думав. — Та нехай-би!... Люди осудять мене злодієм, розбійником, але не кинуть таки камінем свої, а перед Богом справедливим оправдаю ся... Піду на двоє, так і сяк, але не верну!..

Пішов Лучка другий раз з війтом на „ярмарок“, як би на страчене. Сим разом оминав справдї проворнїйше яруги, ступав сьмілїйше за своїм товаришем, але все ще місцями шпотав ся та падав по ровах або корчах.

Що Лучка впаде, не може скоро піднести ся з рова, то Бучко кепкує собі з него, сьміє ся.

— Не стогни так, — каже, — бо ще яку ганьбу звабиш! Правда, що ти ще короткий час, але з часом станеш проворнїйшим, набереш вправи, ще й мене переженеш у ремеслї!

Такі кпини болїли Лучку; хотів щось відповісти, та не міг; знав, що своїми словами піддасть немилосерному лиходїєви нагоду до гірших знаруг.

І знов ішли дві ночі з малими перестанками, а в день спочивали; знов зайшли на те саме місце, що перше, на край молодої дубинки. Лучка пізнав зараз ті самі луги з перекопом, ті самі хмари пташнї, що лїтали над густими очеретами і наповняли вереском повітре.

Заховали ся в гущавинї, в поточинї під берегом. Бучко попоїв, напив ся, закурив і глянув на Лучку.

— Вечером на тебе черга вибирати шкапи — заговорив Бучко, — Пута зелїзні вмієш відмикати? Чи може велиш собі привести, як перше?

Лучка мовчав.

— Не гризись! — продовжав дальше Бучко глумливо, — якось тото буде!... Я ще й сим разом приведу для тебе, але ти менї зробиш маленьку приємність. Твоя жінка назвала мене раз за корчмою „конокрадом“; за се хотів я тебе усмажити разом з цїлим накорінком. Дурний Стрілка зле тебе підкурював... Та менї дїдько зробив більшу радість: ти сам попав ся менї в руки! Тепер ми оба на однїй гиляцї висимо; скажи се своїй жінцї.

Випорожнив Бучко фляшку, кинув у потік, вивернув ся і заснув; Лучка шептав раз у раз „Отче наш“ і зітхав.

По заходї сонця зібрали ся конюхи на кошеницї, розложили ватру, оживили луги своїм молодечим житєм; говорили, сьпівали, сьміялись; цїле село виринуло справляти вечерницї під погідним небесним шатром... Уже й по півночи; вже кури в селї перший раз стали піяти, а їх сон не бере ся. Одні при огни сидять, другі коло коний сторожать, а видно, що міняють ся.

Над досьвітом притихло; тілько конї форкали і зелїзними путами бренькотїли. Олекса Бучко схопив ся, скочив за фосу і щез у темряві; в Лучки забило серце, здавалось йому, що груди розіпре...

Недовго ждав Лучка на Олексу. Голосні вистріли залунали в повітрі; конюхи піднесли такий страшний крик, і нїмецкі й наші, що Лучка не знав уже, на котрім сьвітї опинив ся.

— Зловили, зловили злодія! — кричали конюхи. — До лїса, до лїса! Там їх мусить бути більше! Там мусить бути головний проводир!...

Як учув Лучка таку нагінку, як дасть ногам знати!... Летів з гори в поточину стрімголов, сам не знав, куди... Аж сонце сходячи опамятало його; отямив ся на якійсь полянї поміж лїсами. В котру сторону удатись, куди? — питав себе і пустив ся знов наперед у лїс, як би до дому.

VI.

Цїлий той день блукав Лучка Щербатий, заки дібрав ся до цїсарського тракту і допитав ся до свого села. Зараз на другий день прийшла війтиха до него і стала питати за мужем.

Говорить Лучка війтисї щиру правду в чотири очи, як стало ся; просить, аби на нього вини не звалювала, а вона як не пустить ся на нього з язиком! Не дає собі анї слова сказати.

— Мій чоловік конокрад?! — цокотїла. — То ти борше такий! Я знаю, що пішов до Мостиск на ярмарок і мав кільканацять соток, а тебе взяв з собою... Скажи, де ти подів менї чоловіка?...

Не гаразд коло Лучки... Люди по селї як зачали кричати: „Лучка війта вбив у дорозї, а гроші забрав!...“

Беруть ся до Лучки Щербатого не на жарти. Навинулись десь і шандарі, закували його ланцюшками по свому, вивідались самі, де й як убив Бучка, а потім повезли до Самбора „під млин“.*)

Говорить Лучка цїлу правду в слїдстві перед судом, уже пятий раз одно і те саме; та що з того? Сьвідка нїякого нема, а він — розступи ся земле! — не вміє сказати, в котрім місцї дійсно вбили Бучка, чи може зловили.

Випитує судия і сяк, і так, і знов замикають. Ба в кінцї й допитувати вже перестали, мов-би забули про нього.

Сидить Лучка Щербатий уже пів руку в арештах, обстрижений попри саму шкіру, вибренькує ланцюхами, не бачить нї відки для себе ратунку; в однім Бозї його надія. А тут злодії знущають ся, з кождим днем що раз гірше допікають... Вивернуть його чи на тапчан, чи на землю, штуркають, товчуть, мало душі не виженуть з грішного тїла...

— Коли-сь не пиріг, то не пирожи ся — кажуть лиходїї. — Котюго, і брехати добре не вмієш; говориш, що не знаєш, де Бучка зловили?... Далї, товчіть, гамануйте! Нехай нам сорому не робить, нам, родовитим злодіям!...

По такій промові лїзуть усї на Лучку, тиснуть колїнами попід груди, а він мовчить та стогне...

Таке повторяло ся кождого разу, коли лише товариші Бучкові в арештї зібрались до купи. Раз на подвірю зловили Лучку під муром і нуж по свому обрабляти. Посипались градом кулаки на його спину, а він слухає. терпить, а в кінцї і терпцю не стало... Як схопить ся, мов лев розлючений, як трiпне собою!

---

*) Так називає ся місце, де стоїть у Самборі карний суд і кримінал.

— а ланцюх брень! на двое розірвав ся, і кілька злодіїв опинилось йому під ногами.

Страшний був у тій хвили Лучка! Аж кілька поліцаїв прилетіло з надзирателем, бо злодії налякались і кричали помочи.

— Видиш, розбійнику, видиш? — говорив надзиратель до Лучки, — яке ти невинне ягнятко!... І ти випираєш ся, що не вбив війта?... Тепер показує ся, яка ти гадина сороката!... Пожди, пожди, солоденький!... Посаджу я тебе, соловію, в таку клїточку, що посмирвієш менї і станеш иньшої сьпівати... А дивіть ся, дивіть ся!...

Завели Лучку Щербатого до такої цюпи, що й обернути ся нема куди. Дивить ся Лучка, розглядаєть ся, а в кутї сидить на мерві — хто? Семен Стрілка! Але який же змінений: постарів ся, посовів — десь геть тота бундючність його поділа ся!

— Ого? Ти певно приходиш по тих двацять риньских, що дав менї в руки? — питає Стрілка. — Пропало, небоже, возьму з собою на той сьвіт! Та видно, щасте твоє було. Я тебе скривдив, Лучко! Сїм раз палив я тебе, а все хотїв тебе усмажити. І все не вдалось, а тепер бачиш, що зо мною.

Розповів Лучка Стрілцї всьо, а він йому каже:

— Я знаю, в котрім селї то стало ся; ти вже завтра будеш вільний...

Розповів злодій Стрілка при слїдстві, в котрім селї то стало ся; вирядили туди слїдство, і дійсно, нитка по нитцї, виявило ся, що в такім а такім часї вбили конюхи конокрада, що кілька лїт робив господарям велику шкоду; при вбитім знайдено й гроші.

Таким чином вийшов Лучка Щербатий з вязницї і почав по давному чесно жити. Мов другий раз на сьвіт народив ся!

Славним став Лучка Щербатий ґаздою, славним начальником у громадї: в цїлім повітї поважають його всї, а обійсте Олекси Бучка заросло кропивою... Люди боять ся переходити туди...

ДОПИСИ.

З Филаделфії, Па.

О. Грабар своїх возлюбленних вірников загнав до кнутолюбивого табору.

Тутешний душпастир о. І. Грабар кидав ся на всї сторони, щоби розбити недавно засновану у нас читальню „Просьвіти“, а що се не удалось ему, тож хопив ся другого способу, розбити тов. „Любов“, від. Союза 45-ий. Длятого поясню сю справу членам Союза, бо в 43-ім числї „Правди“ В. Гладик писав про вступлене братства сьвятого Михаїла до О. Р. Братств і спімнув, що того самого братства не хотїли приняти до Союза через інтриґи істнуючого тут від. Союза.

Уже два роки якъ тут засновалось тов. „Любов“ відд. Союза 45. Парохіяне о. Грабара видячи, що се тов. розвивалось добре, почали вписуватись в члени тов. і Союза. Помимо того, що о. Г. вже з початку недовірчиво задивляв ся на се тов., бо оно сьвітске і засновалось без него, однак не виступав ще явно против него, побоючись, щобы не пізнались, як він дбає о просьвіту і орґанізацію „своїх вірников“... Аж перед кількома місяцями, як на засїданю згаданого тов. засновано читальню, до котрої були повписувались майже всї члени тов., тогди нашого о. Граб. як би окропом попарив. Почав страшити людей, що книжки читати то гріх; читальники то безбожники, радикали, соціялісти і т. д. А що то було на початку, а люде, котрі ще ніколи не належали до читальнї особливо старші, котрі попа мають за божка, думали що се правда, вбоялись та з читальнї повиступали. Як же не боятись як „князь“ каже, що сповідати не буде тих, котрі будуть в читальни, ба, та ще й пекло їм приобіцяє.

Однак, се читальни не пошкодило, бо натомість вписались молоді люде і завдяки їх щирій праци, читальня вийшла в жите на добре, а в протягу кількох місяців мала понад $200 обороту. О. Г. бачучи, що нїчого не вдіяв, хопив ся другого способу розбити тов. „Любов“. Оно на заваді ему тому, бо мітинґи відбуває в сали читальнї, і его „возлюбленні“ такой сходять ся з „радикалами“. Він вмовляє в членів Союза, що постараєсь о другій відділ, аби они відлучили ся від радикалів. Як задумав, так і зробив. Надув кількох з нашого відділу і кількох з брат. сьв. Михайла (таких котрі не можуть належати до Союза, бо одні мають висше 45 лїт, другі від кільхох лїт хоровиті) і пише до голов. секретаря Союза, що братство сьв. М. хоче приступити до Союза. Розуміє ся, 45 відділ против сего запротестував 1) задля повисше наведених причин, 2) бо ціле братство не вступає; одні вже належать до нашого відділу, другі не здібні до орґанізації, а если кількох хоче належати, можуть вписатись до істнуючого вже відділу без огляду на се, чи они хочуть належати до тов. „Любов“ або нї, 3) бо о. Г. не розходить ся о розвій Союза, або о забеспечене своїх парохіян, лише аби розбити згадане товариство. Що о. Г. дійсно так хотїв зробити, послужить на доказ хоч би й то, як попадя і „жак“ намовляли (розуміесь, що за о. Г. старанем) жінки членів тов. „Любов“, щоби они своїх мужів полишали, сли они не випишуть ся з читальнї і тов. Але верну до річи. По розслїдженю справи гол. уряд Союза не удїлив другого відд. а радив щоби вписувались до 45-го.

Ну, а що пан превелебний доконче хотїв на своїм поставити, написав до Віктора Гладика, „а сей на то як на лято“, 5 го м. м. привандрував до Филаделфії і без огляду на се, що статути О. Р. Б. в § 7. кажуть принимати лише вповні здорових людей і маючих не більше як 45 лїт, приняв згаданих людей до Общества. Не дбав він і на се, що члени тутешного відділу О. Р. Б. також на те не годять ся. Коли спитали Гладика, чи може належати маючий висше 45 лїт, той відповів: „Урядники Общества не мусять о тім знати.“ (???) Впрочім мене мало се інтересує, понеже не есьм членом тої орґанізації, але жадаючим зможу виказати імена тих, котрі приняті до Общества, а суть значно старші як статути приписують.

Сей шляхтич № 2 горлав також, що до Союза жаден чесний чоловік не повинен належати. На се дістав поучене від п. Я. Петриковича, члена бр. сьв. Мих.; сей став по сторонї правди, напімнув Гладика, що розумний і чесний чоловік повинен свое любити але й чуже шановати. Після Гладикового гавканя виходить, що еслиб бр. сьв. Мих. було приняте до Союза то булоб також нечесне, а тепер як Гладик втягнув его до свого табору, то вже дуже чесне, і жичить О-ву сотки тисяч таких членів. Я також, мимо того що не есьм членом, жичу вам того самого. Ая, паноньку! Єй Богу, що ви харашо делаете. Люде, котрі від 8-ох лїт належали і платили до Союза, а ви тепер по 45 лїтах перетягнїть їх до Общества. All right...

Ну, а де тих 5 тисяч членів в Обществі що ви говорили?

Але Гладикови нема що дивуватись, бо у него брехня на деннім порядку, о чім сьвідчать вже й братства О. Р. Б. і п. Я. Кода, бувший щирий его товариш. Менї лиш се дивно, що як хрунь за брехню дістане ся до Іванової хати, то жалує ся в своїй казетї, що они (хрунї) терпять, так як Христос терпів, а не хочуть признати тої ріжницї, що Христос терпів за правду, а хрунї за брехню.

Най дякує Г. Богу, що на тім мітинґу, де говорив тілько дурниць, не було більше мудріиших людей, бо був би здає ся знов змикав без капелюха, а може й булиб му вписали декларацію буком по хребтї...

При сїй нагоді додам пару слів Теод. Вайцовичови на его брехнї в 41 числї „Правди“.

Сей „господин“ натеребив дурниць як з горячки. Даче! (хвалив ся, що коли мав 13 лїт, то вже дякував а до нинї анї понятя не має о дяківстві) та деж хто бачив, щоби на балю молили ся? Таж баль на се є, аби сьпівати, танцювати, словом збавляти ся. Не правдою є, щоби на сїм вечерку хто з членів читальнї або взагалї зі всїх гостей упив ся. А если хто над живими хрунями, до котрих і Вайцович зачисляє ся, відправляв парастас і відсьпівав вічная память, то яким же способом можна приписувати се радикалам і парохії, коли той що сьпівав, анї пяний не був, анї радикалом не є, анї до парохії не належить, на котру Вайцович нападає. І я есьм певний, що він не мав на думцї понижати обряд чи релїгію; а легко можна впізнати, що він бажав лиш як найскоршої загибели хрунївству. Дав би Бог.

Михайло Поляк.

З Sayre, Pa.

Жертви на Р. У. П.

Дня 25 листопада відбулись хрестини у п. Семена Масляного, котрого Г. Бог поблагословив донькою. Під час забави, котра відбулась спокійно і весело, зібрав п. Гр. Ковалевич 5 доляр. на Українську Револ. Партію. На суму тую зложились слїдуючі гостї: Семан Масляний 1.00; по 25 центів: Григорій Ковалевич, Ник. Зубинка, Ілько Сех, Осип Баль, Данько Купій, Антін Петрик, Стефан Купій, Феськo Бубняк, Кіндрат Демчак, Федор Вінклер, Антін Баль, Яков Стрійвус, Ів. Федоровяк; 20 ц.: Данько Баланда; 55 цнт.: Матій Семенюк.

Так родичам маленької Марії, як і всїм гостям жертводателям складаю сердечне щироруске Спаси Біг за те, що своїми лептами спомагають братів, які борють ся за добро, щасте і волю нас всїх! Справа та взялаб далеко лїпший оборот, наколиб всї Русини-Українцї щиро нею занимались а жертвували по можности кілько хто може. А колиб російска Україна здобула собі хоть троха свободи, волї, то і галицкий нарід віджив би, бо булиб сильні плечі, о котрі можнаб опертись, а з часом можеб і нам удалось вже раз порвати тії кайдани ляцкої неволї, що віками в'їлись в наш цїлий орґанізм і не пускають нас кроком вперед, щоби ми могли зрівнатись з иншими народами. Наш нарід хоть поволи, всеж таки поступає вперед і осьвідомляєсь, а коли всї зрозуміють вагу народної справи і возмуть ся за народне дїло, щоб бороти ся за него горячо і сьміло, тогди на певно встане Україна — що дай Господи!

М. Семенюк.

З Butler, Pa.

Кождий Русин повинен дбати о руску церков, віру і о свій обряд. Ми ботлерскі Русини пробудили ся зі сну ще 1904 р. і зачалисьмо старати ся о церков. Зразу приїхав до нас о. Заклиньский, ми винаняли галю у одного Русина Івана Бонґа, а о. Заклиньский, що був на той час в Ford City, Pa., приїздив до нас що 2 тижнї на Богослужене. Але недовго так було, бо робота ослабла і ми мусїли лишити се дїло до р. 1905. У Августѣ приїхав до нас о. Гривнак і по Службі Божій своїми горячими словами скріпив наші сили до дальшого поступу та заохотив, щоби збудовати Храм Божий, бо нас Русинів ту есть до 150 родин а до 500 самотних. Зараз вибрано колекторів і уряд церковний і зачалисьмо працювати. Завдяки Всевишному і о. духовному купилисьмо вже лот під церков, а 13 Новембра зробилисьмо контракт на будову, на котрім підписані тростіси: Іван Бонґа, Іван Бакош, Іван Сухий, Мих. Качор, Іван Зембіцкий, Петро Ільчишин.

Робота у нас іде добре; кар-шапа робить з цїлої сили. Хто до нас приіде, роботу може дістати.

Уряд Церковний:
Іван Бонґа, предс.,
Івон Бакош, касієр.
Петро Ільчишин, секретар

Надослане.

Коротко видячій гол. секретарь О. Р. Б.

Въ 41. ч. „Правды“ г-нъ Д. В. гол. секретарь О. Р. Б. пописалъ циганьство. Отъ що онъ пише:

„Коли Коду выбрано председателемъ ч. 8, то въ той часъ упомянуте число мало въ Обществѣ до 50 членовъ, а онъ своимъ „стараньемъ“ о розвой Общества допровадилъ до того, що днесь ч. 8 мае лишь 17 членовъ, а и то перестаютъ платити...“

На тіи слова г-на Д. В. отповѣдаю, що г-нъ Д. В. неправду пописалъ въ „Правдѣ“, бо въ той часъ коли члены Товарищества им. Ив. Наумовича и ч. 8 въ О. Р. Б. выбрали мене председателемъ, то всѣхъ членовъ было только 40, а не 50 якъ г-нъ Д. В. пописалъ. А що члены ч. 8-го отступаютъ отъ О—ва, то тому винни декоторыи гол. урядники О. Р. Б. и г-нъ Д. В. а не Кода, понеже коли члены вспомянутого числа написали листъ и проектъ на IV. гол. конвенцію до St. Louis, Mo., то декоторыи головныи урядники затаили его, а навѣть самъ г-нъ Д. В. затаилъ и писалъ до нашого секретаря І. Ференца, що жадного листу не видѣлъ отъ Тов. Ив. Наумовича. А коли мы удались до генерального бюра почты въ Вашингтонѣ, то въ той часъ г-нъ Д. В. отповѣлъ, що онъ листъ одобралъ. Отже коли дознались члены Тов. о такомъ циганьствѣ гол. урядниковъ, то и почали отступати отъ О—ва Р. Б. Отожь не я допровадилъ до того, що члены отступаютъ отъ О—ва, а вы и В. Гладикъ.

Коли Тов. Ив. Наумовича выдало циркуляръ, то члены Тов. тогожь ухвалили, абы кождый членъ заплатилъ 25 цнт. на циркуляръ, що и такъ сталось, только Гладикъ и наборщики не хотѣли заплатити и щобы на своимъ поставити то заложили друге братство въ Нью Іорку до О. Р. Б.

Отожъ еще разъ кажу, що не я допровадилъ до того, що отступаютъ члены изъ ч. 8 го, а вы, Гладикъ и ему подобнй. Тожъ г-не Димитрій Вандзѣлякъ и голов. секретарь, не туманьте читателѣвъ и здоровыхъ людей своимъ темнымъ розумомъ.

Яковъ Кода,
председатель ч. 8-го О. Р. Б.,
1296 I-st Ave., New York, N.Y.

Отсимъ подаю до загальнои вѣдомости, що моя адреса вôдъ теперь така:
Andrew Gela,
100 Eighth Ave.,
Homestead, Pa.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 28

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ черезъ Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львôвъ.

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Чи треба

галицкимъ священикамъ взяти участь въ греко-католицкôмъ конґресѣ?

Въ числѣ 48 „Свободы“ якійсь авторъ, що боявъ ся пôдписати свое повне имя, а лишь зазначивъ буквою „Б“ въ статѣ „Мадярска політика въ Спол. Державахъ“ межи иншимъ закидае „А. Р. Вѣстникови“, що доперва теперь зачавъ выступати противъ мадярскои політики, а именно тому, що рядъ мадярскій въ остатныхъ рокахъ черезъ свого політичного аґента о. Годобая присилае до Америки лишь такихъ гр. кат. священикôвъ, котрѣ прихильнѣ мадярской політицѣ, а навѣть той рядъ утримуе дотичныхъ священикôвъ своимъ коштомъ.

Я думаю, що кождый чесный Русинъ американьскій може лишь тѣшити ся тымъ становищемъ, яке занявъ „А. Р. Вѣстникъ“ въ згаданôй справѣ, бо лучше пôзно, якъ нѣколи; а вжежь смѣшно выглядае, вôдгадовати интенцію, чому „А. Р. Вѣстникъ“ поправивъ ся и занявъ остре становище противъ заборчои мадярскои політики. Не интенція, але факты въ свѣтѣ мають значѣне. Легко намъ критиковати безпощадно угро-рускихъ священикôвъ, але передъ критикою, застановѣмъ ся впередъ надъ тымъ, що на Угорщинѣ, въ державѣ конституційнôй нема анѣ одной публичнои рускои школы, и всюда панує лишь мадярскій языкъ; народъ рускій а зъ нимъ интелігенція, вôддавна запаморочена москвофільствомъ, надѣе и поволи завмирае пôдъ взглядомъ національнымъ, и до днесь не годна изъ себе выдати бодай одного провôдника народного, котрый бы мôгъ бодай въ части спинити мадяризацію и нашъ народъ пробудити зô сну до борбы. Неправдою есть, мовбы жаденъ священикъ угро-рускій не говоривъ у себе въ дома по руски; я сходивъ ся и теперь сходжу ся зъ многими угро-рускими священиками и публично заявляю, що є много такихъ, що говорять больше по руски якъ по мадярски у себе въ дома. Я знаю галицкого священика въ Америцѣ, що любить въ дома говорити по польски, а другого по анґлійски. Я не уважаю сего за такъ щось дуже злого, бо если я говорю по анґлійски, то зъ того, ще не выходить, щобы я бувъ зрадникомъ народу. За те уважаю за непатріотичне дѣло, абы Русинъ публично говоривъ по мадярски до Русинôвъ, бо тымъ народъ деморалізуе ся и учить ся свое погорджати. Якъ довго въ Галичинѣ не було рускихъ школъ, то всюда говорили лишь по польски, подôбно и на Угорщинѣ говорять звычайно по мадярски, бо яка школа, такѝ люде. Намъ противно треба подивляти тыхъ угорскихъ священикôвъ, пань, и народъ, если говорять и умѣють писати по руски, бо школа старала ся ихъ вынародовити, але многѝ не дали ся.

Намъ не высмѣвати, але заохочувати ихъ треба до дальшои вправы въ рускôмъ языцѣ.

Авторъ статѣ вѣдай бувъ еще въ краю якъ въ Филядельфіи 1899 р. зъѣздили ся на „Соборъ“ галицкѝ и угорскѝ священики разомъ, и вже тогды було ураджено постарати ся о лучшій порядокъ въ нашôй рускôй гр. кат. Церквѣ. Але поправдѣ сказавши, то анѣ „Мункачовецъ“, анѣ „Пряшовчанъ“, але галицкій твердо-русскій свящ. о. Ѳеофанъ Обушкевичь, яко предсѣдатель, першій розбивъ сю орґанізацію (своимъ ритемъ и еґоистичнымъ поступованемъ по многихъ парохіяхъ, Пітсбургъ etc.) а навѣть вôдважививъ ся публично въ кортѣ присягати, що грек. кат. Русины мають належати лишь пôдъ юрисдикцію „айришскихъ епископôвъ“.

Фактомъ есть, що греко-катол. рускôй Церквѣ въ Америцѣ грозить велике небезпеченьство, межи иншимъ зô стороны мадярского ряду, котрый за кровавицю угро-руского мужика въ старôмъ краю, утримуе тутъ въ Америцѣ цивільныхъ и духовныхъ політичныхъ своихъ аґентôвъ, котрѝ плачені рядомъ (краиною) а не народомъ, въ Америцѣ цѣлкомъ певно дѣлають и будуть дѣлати противъ интересôвъ народу и рускои гр. кат. Церкви а въ користь лишь мадярско-жидовского правительства. О. Годобай, зъ роду угро-Русинъ, гр. кат., подвизае ся и закладае мадярскѝ новѝ парафіи, а его „сателіты“, нимъ імпортованѝ, ему помагають въ его юдинôй роботѣ.

Єслибъ такъ пôшло ще зъ 10 лѣтъ, то правдивого руского гр. кат. священика анѣ одного въ Америцѣ не буде! Отъ въ чôмъ лежить небезпеченьство! Не въ політикованю, але въ Церквѣ! Въ Америцѣ всѣ народности ґрупують ся коло своихъ церковь, не стане церкви, не стане и народу! Въ Америцѣ головно Церковь и школа можуть народъ на довго ухоронити вôдъ вынародовленя.

Проте крайна пора опамятати ся цѣлому рускому народови въ Америцѣ и зъ нимъ всѣмъ рускимъ гр. кат. священикамъ, безъ взгляду на діецезіи краевѝ, або на переконаня політичнѝ, але часъ всѣмъ, що почувають себе Русинами, все одно, чи они все говорять зъ собою по руски, чи нѣ, чи они прихильни о. Годобаеви чи нѣ, и абы абсолютно прибули на наближаючій ся конґресъ гр. католицкій, и одноголосно основали греко катол. діецезію въ Америцѣ и сейчасъ зачали збирати на Фондъ діецезальный, выбрали 3 кандидатôвъ на епископа, и заслали до Папы, абы одного зъ нихъ потвердивъ. Рѣчь певна, що Римъ буде числити ся зъ силою, бо въ противнôмъ разѣ самъ бы собѣ нанѣсъ шкоду, бо американьско-рускѝ ситізены нѣколи не узнають жадного епископа, накиненого старокраевымъ правительствомъ. Въ Америцѣ прочь зъ мадярскимъ, австрійскимъ и російскимъ кнутомъ.

Не о украиньство або о москальофильство ходить въ Америцѣ, але головно о нашу руску Церковь, въ котрôй жадна свѣтска політика и вузкоглядна партійнôсть не мае мѣсця, але лишь наука Христова защеплена въ серцяхъ нашого руского народу патріотичнымъ руско-американьскимъ духовеньствомъ.

Тому до свиданя всѣ чеснѝ рускѝ гр. кат. священики и делеґаты громадяньскѝ на конгресѣ 26. децембра 1905 въ Бруклинѣ.

Саутъ Форкъ, Па. 1. Дец. 1905.

о. Н. Пôдгорецкій.

Замѣтки.

Повысшои статѣ не можна лишити безъ замѣтокъ.

Закидъ, що авторъ статѣ, зъ котрою о. П. полемізуе, боявъ ся пôдписати свое имя — неоправданый. Авторъ тому не пôдписавъ ся, бо въ насъ звыкли дивитись передовсѣмъ на се, хто робить, а не на те що робить, тому укриване власного имени часомъ доконче потрѣбне.

„Въ свѣтѣ факты мають значѣне.“ Правда, и власне тому Б. опиравъ ся на минулѝ факты и теперѣшнѝ та зъ нихъ робивъ заключене на будуче. На жаль, нѣ однѝ нѣ другѝ не показують, щобы загалъ угро-руского духовеньства дбавъ о грек. кат. церковь въ Америцѣ а тимъ менче о рускôсть.

Бракъ публичныхъ школъ рускихъ на Угорщинѣ нѣчого друге мадяроньства не оправдує. Впрочѣмъ чому школъ тамъ нема? Чи не винно тому таки те саме духовеньство, котре волить абы були школы парохіяльнѝ, де учать послушнѝ имъ люде, якѝ часто самѝ нѣчо не вмѣють и абы народъ пробувавъ въ темнотѣ. Єсли неоденъ рускій еміґрантъ зовсѣмъ темный мôгъ навчитись по руски въ Америцѣ, то чому не могуть зробити того самого угро-рускѝ священики? Оправдують мадяроньство въ краю, пресією уряду и бѣднотою духовеньства, алежь бо тутъ того всего нема. Що до москвофільства угрорускои інтелігенціи, то се оденъ доказъ больше на те, що она волить бути „паньскою“ (мадярскою чи москвофільскою) якъ „хлопскою“ (рускою), що она встыдаесь свого „менчого брата“ и вважае его лише за дôйну корову, зъ котрои можна легко жити.

Шкода, що о. П. не подавъ именъ тихъ угрорускихъ священикôвъ, котрѝ вживають у себе дома въ родинѣ больше рускои бесѣды якъ мадярскои и тихъ галицкихъ, що вживають польскои и анґлійскои мовы — инакше саме голословне говорене нѣкого не переконае.

Чоловѣка та ще інтеліґентного за те, що навчивъ ся своеи рôдной мовы подивляти нѣякъ не можна, бо се его першій обовязокъ.

Авторъ статѣ Б. не лишь бувъ въ Америцѣ въ часѣ „славного“ собору въ Філадельфіи, Па., але навить бувъ на соборѣ и набравъ переконаня, що бôльшости угрор. священикôвъ ходило лише о „доходки“ а о нѣчо бôльше. Коли всѣ галицкѝ священики присутнѝ на зборахъ домагались, щобы и народъ мавъ слово въ справахъ церковныхъ, угр. священики протестували противъ того, а вкôнци пôдъ напоромъ галицкихъ священикôвъ приобѣцяли скликати на слѣдуючій збôръ и свѣтскихъ делеґатовъ, але ажь за рôкъ! „Священическое Общество“ зроджене на тыхъ зборахъ розбилось опôсля завдяки не лишь предсѣдателеви о. Обушкевичеви, але и угрорускимъ священикамъ, що ѣздили на „комісіи“ зъ рамени того Общества до Йонкерсъ, Питсбургъ и де инде.

Не лише о. Обушкевичь, але и угрорускѝ священики присягали въ кортѣ, що гр. католики въ Америцѣ мають належати пôдъ власть айрискихъ епископôвъ. А хто позаписувавъ церкви на Айришôвъ, хто выстоювавъ по сѣняхъ айрискихъ бискупôвъ жебручи о юрисдикцію або денунцiюючи своихъ „собратôвъ“ якъ не многѝ угрорускѝ священики?

Певна рѣчь, що гр. кат. рускôй церкви въ Америцѣ грозить небезпеченьство вôдъ мадярского уряду, але сто разъ бôльше небезпеченьство грозить ей вôдъ ей посестры чи мачохи римскои церкви. Не треба забувати и того, що угрорускѝ священики не разъ и не два самѝ запрошували мадярскій урядъ, щобы запѣкувавъ ся ихъ церковъю тутъ въ Америцѣ а если теперь проти сеи опѣки выступають то лише тому, що та опѣка не выпала по ихъ мысли.

Що покищо нашѝ еміґранты ґрупують ся головно коло церковь — се рѣчь певна, але зъ сего не выходить, щобы мѣшати поняття народности и вѣры. На угорске духовеньство, якъ руске духовеньство треба кивнути рукою, хиба що зайдуть якѝ несподѣванѝ змѣны; на него треба дивитись лише якъ на греко-католицке духовеньство, подôбно якъ дивимось на греко-католицкихъ Сирійцѣвъ, Хорватôвъ и другихъ, людей по народности намъ чужихъ.

Розумѣе ся, що греко-католицке духовеньство и вѣрнѝ въ Америцѣ, хочь и рôжныхъ народностей могуть и повиннѝ мати мѣжь собою якесь порозумѣне, якусь одноцѣльну програму дѣланя, если хотять ратувати свою церковь вôдъ загибели. Таке порозумѣне моглобъ наступити на проектованôмъ конгресѣ, але чи наступить — трудно надѣятись. Цѣла конгресова акція дуже поспѣшна, не выклярована, неясна. Нѣщо не вказуе, щобы сю акцію трактовавъ хто серіозно, навить самѝ ей менаджеры.

О скôлько менѣ вѣдомо, на сей конгресъ не запрошено усѣхъ греко-катол. священикôвъ и громады въ Америцѣ; не було досыть часу на обговорене сеи справы въ часописяхъ и по мітингахъ парохіяльныхъ; разъ ходить чутка, що сей конгресъ буде вôдбуватись зъ дозволу и благословеня апостольского делеґата, отже легально, то знову що безъ него. А вже дуже сумнѣвно, щобы Римъ справдѣ схотѣвъ зробити епископомъ одного зъ кандидатôвъ выбраныхъ на конгресѣ (навить, еслибъ такихъ кандидатôвъ справдѣ выбрано), боячись собѣ самому шкодити. Якъ Римъ боить ся собѣ самому шкодити, коли ходить о греко-католикôвъ, бачимо зъ розпоряджень нимъ выдаваныхъ а дотичачихъ греко-католикôвъ въ Сполученыхъ Державахъ, Бразиліи и Канадѣ.

Впрочѣмъ — побачимо.

И. Арданъ.

Царь, паны и хлопы.

Для докладнѣйшого зрозумѣня сучасного положеня въ Росіи и вôдносинъ рôжныхъ клясъ населеня до уряду и мѣжь собою, треба вернути ся трохи назадъ и пригадати те, що дѣялось нѣвъ року тому назадъ.

Ще въ жовтнѣ сего року організація земствъ рôжныхъ губерній, яка мала своимъ завданемъ боротьбу зъ самодержавіемъ и звала ся „Спôлка Освобожденія“, зъорганізувала конгресъ (зъѣздъ) представникôвъ селяньства (хлопôвъ) усѣхъ губерній. Скликуючи той зъѣздъ, земцѣ мали на метѣ зъорганізувати цѣле селяньство для боротьбы зъ самодержавіемъ. Тогдѣ ще земцямъ здавало ся, що самодержавіе стоить досить мôцно, тому имъ багато ходило о те, щобы приєднати до своеи боротьбы, яко мога бôльшь спôльникôвъ, а особливо таку численну клясу населеня, яку выявляе зъ себе селяньство Росіи. И дѣйсно, зъѣздъ, котрый складавъ ся зъ найбôльшь освѣченыхъ и свѣдомыхъ представникôвъ селянъ и на котрый, крôмъ того, представники селянъ запросили де-кого зъ „интелігенціи“ (людей освѣченыхъ) признавъ, що головнымъ и найстрашнѣйшимъ ворогомъ селянъ у всѣ часы завжды були царѣ. Але на тôмъ же зъѣздѣ зайшло такожь питане про те, въ якій способъ селяне мають придбати собѣ землю, котра теперь належить, цареви, панамъ та монастирамъ. Якъ дивлять ся на це питане самѝ селяне, можна бачити зъ тихъ думокъ, якѝ высловили на зъѣздѣ представники. Не маючи спромоги привести всѣ, мы подаемо тôлько найбôльшь характеристичнѝ зъ тихъ думокъ.

Оденъ представникъ сказавъ: „Необхôдно скасувати приватну земельну власнôсть и передати землю тимъ, хто буде ей обробляти своею власною працею и працею своеи родины.“ Въ такôмъ же самôмъ дусѣ высловлялись и усѣ другѝ. Коли-жь зайшло питане про те, чи мають селяне выплачувати панамъ за ту землю, яку вôдъ нихъ заберуть, то бôльшôсть высловилась, що не мусять платити. Оденъ, наприкладъ, казавъ: „Балачка про выплатку землѣ мине. Мы стôлько уже платили за ту саму землю, нашѝ бабы своимъ молокомъ выгодовували дѣдичамъ песятъ-огарôвъ! Балачка про выплатки це вже компромісъ. Не треба жадныхъ дипльоматичныхъ переговорôвъ, треба тримати ся революційного шляху, бо инакше насъ ошукають. Олександеръ II. перехитрувавъ, давъ трошки, щобъ народъ самъ не взявъ усього. Я не можу злѣчити бочокъ народнои крови, котрою мы уже полили землю. Пôдôймись, розбудись, хлѣборобе! Выпростуй свою спину, бери дубину и йди на ворога!“ Що-до тактики, пôсля якои селяне мають завойовувати собѣ лѣпшу долю, то оденъ высловивъ ся такъ: „Тактика мусить бути така: на силу треба вôдповѣдати силою, а на кровь — кровію. Ласкою мы не завоюемъ собѣ волѣ, треба воювати ... ною рук...

Це мы привели для того, щобы зъясувати, якій настрôй пануе межи селяньствомъ, якй ихъ погляды на землю и чого можна сподѣвати ся вôдъ сучасныхъ заворушень пробудившого ся зô сну російского селяньства. Це також зъясовуе політику земцѣвъ, котрй теперь змѣнили свою тактику и пôдпирають урядъ. Треба завважати, що земства складають ся, майже выключно зъ власникôвъ больше-менше великихъ маєткôвъ, и въ тй часы, якъ вôдбувавъ ся зъѣздъ представникôвъ селянъ, котрый земцѣ самй жь и урядили, вони не давали великои ваги поглядамъ селянъ на земельну власнôсть. Земцямъ ходило лише о те, щобы знайти въ селяньствѣ пôдпору въ боротьбѣ зъ царемъ. Але селяньство показало себе далеко радикальнѣйшимъ, нѣжь то потрѣбно було земцямъ, а що погляды, высловленй представниками селяньства на зъѣздѣ, суть дѣйсно поглядами цѣлого селяньства, то показують сучаснй селяньскй заворушеня, котрыхъ остатною метою есть вôдобране землѣ вôдъ панôвъ Такимъ чиномъ земцѣ побачили, що вони, розбуджуючи и організуючи селянъ, робили тежь саме, що робить курка, котра высаджуеть качачй яйця, а власне, що наслѣдки ихъ працѣ були не тй якихъ вони бажали и сподѣвались, бо селяньство проснувшись може скине зъ себе не тôлько царя, але и панôвъ властителѣвъ земельныхъ маєткôвъ.

Отъ черезъ що земцѣ теперь пôдпирають урядъ и будуть вести спôльно зъ урядомъ боротьбу проти селяньскихъ заворушень.

Тôлько здаесь, що заворушеня селяньства, та и взагалѣ усѣхъ пригнобленыхъ клясъ въ Росии о стôлько сильнй, и революційный рухъ такъ широкою хвилею розливъ ся по краю, що проти него безсильнй усѣ заходы и уряду и панôвъ, и народъ дасть раду имъ усѣмъ.

Подѣѣ въ Росии.

Що ни день то положене уряду становить ся все гôршимъ и гôршимъ, а революційный рухъ бôльшь и бôльшь росте и ширить ся и що-разъ становить ся грôзнѣйшимъ. Урядови лишило ся вже мало на кого можна опертись, бо заворушеня обхопили майже всѣ клясы и верствы російского населеня. Особливо страшнй для уряду заворушеня въ вôйску, котрй остатнѣми часами досягли незвычайно великихъ розмѣрôвъ и часто переходять въ вôдкрыте повстане, якъ то недавно стало ся въ Севастополѣ. Збунтували ся матрозы колькохъ военныхъ кораблѣвъ, а також и морскй жовнѣры, котрй знаходили ся въ касарняхъ на березѣ. Число заворушеныхъ выносить больше, якъ кольканайцять тысячь. Вони поарештовали своихъ офіцирôвъ и на корабляхъ замѣсть державныхъ флагôвъ вывѣсили червонй. Коли вѣсть про бунтъ въ фльотѣ облетѣла мѣсто, мешканцѣ почали масами покидати мѣсто. Зъ того повстали великй непорядки, и рôжнй злодѣѣ хотѣли скорыстати зъ того. Але повстанцѣ-матрозы выслали вôдъ себе вôддѣлы, котрй днемъ и ночію патрулювали мѣсто, пôдтримували порядокъ и недопускали рабунку и мордôвъ.

Повстанцѣ вымагали, щобъ було скликане, на пôдставѣ загального выборчого права, „Установче Зôбране", котре мало бы розвязати усѣ питаня, що до державного ладу, и щобы заразъ же були здѣйсненй усѣ реформы, обѣцянй остатнѣми царскими маніфестами.

Але не всѣ матрозы перейшли на сторону повстанцѣвъ; бôльша частина лишила ся „лояльными". Начальники „лояльныхъ" 29-го падолиста звелѣли стрѣляти въ тй кораблѣ, на якихъ знаходили ся повстанцѣ; повстанцѣ такожь вôдповѣдали имъ стрѣлянином, и почала ся справжня вôйна. Команду надъ повстанцями мавъ лайтнантъ Шмидтъ. Въ повстанцѣвъ стрѣляли не тôлько зъ кораблѣвъ, а такожь и береговй батеріи. Рôвночасно зъ морскою битвою почала ся битва и на березѣ. Морскихъ жовнѣрôвъ, котрй обкопали ся въ казармахъ, зъ початку острѣлювали зъ гарматъ, а потôмъ ихъ почала штурмувати инфантерія. Одна зъ береговыхъ батерій, якъ почала ся битва, перейшла на сторону повстанцѣвъ а стрѣляла въ лояльныхъ. Повстанцѣ били ся завзято, але зôстали побитыми.

Втраты зъ обохъ сторôнъ великй. Зъ боку повстанцѣвъ погибли кружлякъ „Очаковъ" и три торпедовцѣ. Зъ боку „лояльныхъ" потопивъ ся кружлякъ „Днепръ". Число убитыхъ и пораненыхъ зъ обохъ сторôнъ выносить бôльшь, якъ пять тысячь, себъ-то бôльшь нѣжь въ иншôй битвѣ зъ Японцями.

Зъ рôжныхъ другихъ мѣстъ що-разъ приходять новй вѣсти про заворушеня въ вôйску. Жовнѣры, не вважаючи на те, що це имъ заборонено, збирають ся на зôбраня, ухвалюють вымагати вôдкрытого военного суду, скасованя смертнои кары, скасованя службы жовнѣрôвъ за офіцирскихъ слугъ, пôдвысшеня платнѣ жовнѣрамъ и т. п.

Въ Петербурзѣ що-разъ лучають ся выпадки, показуючй, що вôйско есть непевне. 230 жовнѣрôвъ военнои школы були 28 падолиста арештованй и вôдпроваджений въ Шлисельбурску фортецу.

Зъ Тифлѣсу и Карсу (на Кавказѣ) доносять, що вôйско вôдмовляе ся стрѣляти въ народъ.

Въ Одесѣ вôдбуло ся ночію 28-го падолиста велике зôбране жовнѣрôвъ и матрозôвъ. На зôбраню ухвалили пристати до севастопольскихъ повстанцѣвъ.

Артилеристы въ Рембертовскôмъ лагерѣ, бôля Варшавы, вôдмовили ся слухати начальникôвъ и вымагають удаленя нелюбимыхъ унтеръ-офіцирôвъ.

Въ Новогеоргіевскôй фортецѣ, 20 миль вôдъ Варшавы, бувъ бунтъ жовнѣрôвъ. Пять заворушеныхъ жовнѣрôвъ були розстрѣлянй, а 500 арештованй.

Семенôвскій гвардейскій регементъ и гвардейскй егерѣ рѣшили, що не будудь стрѣляти въ народъ и вôдкрыто вôдмовляють ся арештувати кого-небудь изъ своихъ товаришѣвъ.

Подôбнй вѣсти приходять зъ усѣхъ кôнцѣвъ Росии.

Особливои уваги теперь въ Росии заслугаеть селяньскій рухъ. Въ протязѣ дуже короткого часу російске селяньство (хлопы) посунулось далеко напередъ въ справѣ политичнои свѣдомости, и теперь починаеть організовану боротьбу за полѣпшене свого стану. Въ Москвѣ вôдбувъ ся зъѣздъ представникôвъ селяньства цѣлои Росии. (Це вже другій зъѣздъ селяньства въ цѣмъ роцѣ. Першій вôдбувъ ся въ жовтнѣ). Зъѣздъ скôнчивъ ся 24-го падолиста, и ухваливъ дуже радикальный програмъ, а власне: селяне вымагають скликаня „конституційного парляменту", котрого члены мають бути выбранй на пôдставѣ загального, рôвного, безпосередного выборчого права. Крôмъ того на тôмъ же зъѣздѣ ухвалили зъорганізувати „Загальну Спôлку Селянъ", щобы въ разѣ потребы пôдпирати свои вымоги загальнымъ селяньскимъ страйкомъ, и въ разѣ страйку не платити жадныхъ податкôвъ и не ити до вôйсковои службы, якъ будуть набирати некрутôвъ або скликувати резервістôвъ. Цей програмъ селяньства особливу вагу мае черезъ те, що до того часу рôжнй царославы на весь свѣтъ кричали, що тôлько соціялісты, жиды та революціонеры домагають ся знесеня самодержавія, а що 80 міліонôвъ російскихъ хлопôвъ усѣ, якъ оденъ, высловлять ся за царя, якъ що тôлько ихъ запитають. Отже теперь самй селяне забрали слово и своею резолюціею затикають царославамъ пискъ. Ухвала сього селяньского зъѣзду була дуже не до смаку цареви, бо не вважаючи на обѣцяну въ маніфестѣ волю слова, зôбрань и організацій, усѣхъ учасникôвъ зъѣзду заарештували. А щобы якъ-небудь погодити сей безправный вчинокъ зъ „конституціею", надъ Москвою завѣсили „военне положене".

Вѣсти про селяньскй розрухи приходять зъ рôжныхъ мѣсцевостей Росии, чимъ далѣ, то все частѣйше. Въ Новочеркаскъ дѣдичѣ тои окраины прислали телеграму, якою просять на гвалтъ прислати имъ 4 регіменты козакôвъ, щобъ уратувати ихъ майно вôдъ селянъ. Въ пôвнôчно захôдныхъ губерніяхъ селяне рубають лѣсы дѣдичѣвъ и забирають собѣ зъ ихъ комôръ збôже. Генералъ губернаторъ тои окраины выпустивъ до вôйска вôдозву, въ якôй надаеть жовнѣрамъ право стрѣляти, якъ тôлько де буде зôбране селянъ. Дѣдичѣ зъ рôжныхъ мѣсцевостей, де повстали селяньскй розрухи сотнями утѣкають до Петербурга та до Москвы. Урядъ не знае, де набрати вôйска, щобы пригнѣтити селяньскй заворушеня.

Російскй фінансы знаходять ся въ безнадѣйно лихôмъ станѣ, и можливôсть державного банкротства дуже велика. Люде, котрй мають рôжнй державнй довговй паперы силують ся продати ихъ по якôй небудь цѣнѣ. Усѣ забирають свои грошѣ зъ російскихъ банкôвъ и передають ихъ до схову чужоземнымъ. Московскій вôддѣлъ „Императорского Банку" не береть жадныхъ паперовыхъ російскихъ грошей; Петербурскій вôддѣлъ береть ихъ тôлько за третю частину ихъ номинальнои вартости.

Заворушеня повстали навѣть и мѣжь членами царскои фамиліи. Великй князѣ нападають на царя за те, що вôнъ годить ся на реформы. Вони кажуть, що коли реформы будуть здѣйсненй, то Росія розпаде ся на окремй державы. Зъ того вышли дуже великй непорозумѣня, и оденъ зъ великихъ князѣвъ, правдоподôбно Владиміръ „пофіксувавъ" царя, и царь лишивъ ся навѣть зô скалѣченою рукою. Що власне тамъ було, докладно не вѣдомо, бо силують ся тримати все те въ тайнѣ. Ходить поголоска, що великй князѣ зробили замахъ на царя.

Допись.

Зъ Buffalo, N. Y.

Почтенна Редакціе!

Мы Русины въ East Buffalo заложили Братство св. о. Николая и вже було насъ до 40 членôвъ тай здавало ся, що вже добре пôйде и мы будемо мати свое руске Братство — якъ и другй Русины по Америцѣ. Та чортъ не спить. Заѣхавъ до насъ Микитякъ, казавъ, що бувъ дякомъ въ старôмъ краю, ну, якъ дякъ — письменный чоловѣкъ, бувъ вôнъ выбраный секретаромъ Братства, а я предсѣдателемъ, а якогось Шелеста, що не вмѣе, анѣ читати, анѣ писати, анѣ по руски говорити, выбрано касіеромъ. Колька днѣвъ по тôмъ прийшовъ Микитякъ и каже, що треба церковь будовати. Я кажу, що треба перше добре Братство з'організувати, записати до „Союза", сколектовати колька сотокъ долярôвъ и ажь вôдтакъ думати про церковь. Але выстаралисьмо ся о колекторску книжку и пôслали Микитяка по колектѣ на нашу будучу церковь. Въ тôмъ часѣ читаемо въ польскихъ газетахъ, що якійсь о. Заклиньскій буде правити Сл. Б. для Русинôвъ у Францѣшканôвъ. Мы зôйшли ся громадно и на мітінгу почули лишь те, що о. Заклиньскій жадае 80 долярôвъ на мѣсяць, а для дяка 40 дол. Мы кажемо, що мы еще теперь не можемо нѣчого платити, бо не маемо анѣ з'організованои парохіи, анѣ церкви, а дяка то намъ зовсѣмъ не треба, бо мѣжь нами є далеко лѣпшій дякъ якъ Микитякъ.

Коли я выѣхавъ въ моихъ спр вахъ до Toronto, Ont. и тамъ мусѣвъ забавити 3 тыжнѣ, о. Заклиньскій и Микитякъ лазили по гавзахъ и выдурили у бѣдныхъ людей великй сумы: у одного нѣбы пожичили 250 долярôвъ а у другого 100 дол. Забрали у Братства св. о. Николая всѣ грошѣ за вступне и мѣсячне и тыми грôшми заплатили лоты сумою 420 дол. На кого тй лоты записанй не знати. Зачали будовати церковь. До посвяченя угольного каменя явились: айрискій біскупъ и колькохъ нѣмецкихъ и польскихъ кьсондзôвъ — о. Заклиньскій, хоть дôставъ на дорогу 10 долярôвъ, уважавъ за потрѣбне не явити ся. Якажь то буде церковь? Айриска, польска, чи нѣмецка? До кого тй лоты и та церковь будуть належати?

Але по посвяченю церкви знову показавъ ся о. Заклиньскій. Скликавъ мітингъ до польскои галѣ — але вже люде не прийшли — може 3 хлопы и 2 бабы. Мы обраховали книжку колекторску Микитака — и вôнъ, крôмъ дуже высокихъ выдаткôвъ на свои потребы, не мôгъ выраховатись зъ $50 Мы скаржимо ся о. Закл., а о. Закл. каже: „Ну, що було то пропало; я ему дамъ присягу въ Недѣлю, то вôнъ вже бôльше не буде красти." Та мы на такй присяги не вѣримо, анѣ о. Заклиньскому, анѣ его агентови дякови. Жаднои пенсіи анѣ попови, анѣ дякови не платимо, анѣ платити не будемо. Мы не просили о. Заклиньского до себе, але вôнъ самъ прийшовъ до насъ зъ пакташкою и каже, що его тутъ айришскій бискупъ приславъ на стало. Насъ остерѣгають люде зъ Syracuse, Winnipeg и Edmonton передъ такимъ священикомъ. Просимо Редакцію „Свободы", щобъ намъ порадила, якъ мы маемо поступити, щобъ позбути ся такихъ опѣкунôвъ, и якъ намъ робити, щобъ мы могли мати свою власну церковь и свого рôдного священика.

Стѣфанъ Карпецъ, предс., Петро Матвѣйкôвъ, Иванъ Горлота, Панько Суктановскій, Гринько Горгота, Лукачъ Прокопецъ, Иванъ Тимковичъ, Лесько Дубакъ, І. Качуръ.

Радимо вамъ добрй люде коротко слѣдуюче: Скажѣтъ чемно о. Заклиньскому, най васъ оставить въ спокою и забере ся деинде, бо якъ о. Закл. побуде довшій часъ мѣжь вами, то можете опôсля жалувати.

Ред.

Надôспане.

Що ви на се?

Від часу до часу пересмотрю я одно, два числа „Правди", щоб пересьвідчити ся, яким вітром віє з під пера еї „твѣчательныхъ и неотвѣчательныхъ" редахторів. Та мало не все подибую напади на „Свободу" за се, що збирае складки на Революційну Українську Партію.

Збирав Гладик жертви на Червоний Хрест від тутешних робігників, для підмоги тим, що йшли проливати кров свою на полях Манджурії на приказ катапаря, але і доси ще не знати, чи за ті гроші закуплено хоть два лікті бандажу для ранених.

Зачала „Свобода" збирати жертви для тих українських робітників, що добиваючи ся свободи у катів, закрасили своею кровію улиці міст і сел, а ту розрипіла ся „Правда" на всі заставки, немов то „Свобода" жидів і всяких бунтовщиків спомагае. Та „Свобода" сповняе лиш християньске діло милосердія зглядом своїх братів в Росії, що стогнуть в кайданах за те, що відважили ся просити хліба!

А щож скажуть редактори від „Правди" на тое що пише питсбурска німецка часопись „Volksblatt und Freiheitsfreund" під днем 22 Новембра с. р. Подаю дословний переклад з тої часописи:

„Добрі серця."

„Rochester, N. Y., 21 Nov. Під проводом комітету горожан відбуло ся сего вечера в тутешнім Lyceum—театрі численне згромаджене для запротестованя против жорстокостий сповнених на жидах в Росії, котре з'единило людий всіх станів і віроісповідань. Помежи бесідниками знаходили ся католицкий епископ і инше духовеньство. Доктор Rush Reeze президент університету завізвав публику до складок в користь тих, що пережили різню. Резолюції спочуваня принято одноголосно і зібрано $7000 (сім тисяч долярів для жертв російских."

Ось маете. Католицкий епископ з духовеньством обстав за жидами а ви бісите сь, як „Свобода" своїм рідним братям хоче до помогти. Чиж не викладав вам „татунцьо" ніколи притчі о Милосернім Самарянині?

В. Г.

БРАТСТВО

св. Йоана Хрестителя, вôддѣлъ Союза 36, въ Скатдейлъ, Па.

Повѣдомляю усѣхъ членôвъ нашого братства, що у насъ вôдбуде ся рôчный мітингъ 17-го Децембра. На тôмъ мітингу буде здане справоздане за 1905 рôкъ, буде выбирати ся новый урядъ и кождый членъ мае выровнати свôй доввгъ. Мітингъ пôчне ся о першôй годинѣ пополудни. Хто въ членôвъ не буде присутнымъ на тôмъ мітингу буде покараный на 50 цт.

Стефанъ Коваль, секретарь

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель } КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.
Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ } АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель......С. Митренко OLYPHANT, PA.
Заст. секретаря......Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.
Заст. касіера......А. Янковичъ MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валевскій......St. Louis, Mo.
А. Семанцицкій......Trauger, Pa.
К. Кобанъ......Olyphant, Pa.
Ал. Сорока......Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ......Terryville, Conn.
Ив. Сенько......Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посипанко......Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій......Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій......Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій......McKees Rocks, Pa.
Ив. Ворганъ......Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Подгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Важне для П. П. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачі до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписує ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Голов. Касіера, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретаря. Головный секретарь опосля вôдсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій, Голов. Секретарь.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

АКИЛИНА ЛАБАШЬ, жена Семана, члена Р. Н. Союза, вôдд. 14 St. Louis, Mo., упокоила ся 2-го Новембра б. р.

МАРІЯ ДЕМЧКО, жена Кирея, члена Р. Н. Союза, вôд. 98 Shenandoah, Pa., упокоила ся 9-го Новембра б. р.

Вѣчная память!

Перестали бути членами Р. Н. Союза.

В. 46. Незнаємскій Олекса
Шкуратъ Анна
Шкуратъ Василь
В. 65. Юрчакъ Теодоръ
Шийка Михаилъ
Набуда Петро
Деньчакъ Иванъ
В. 78. Рожаньо Козі Амбросъ
Недорощакъ Яковъ
В. 92. Кузнецъ Стефанъ
В. 104. Возничакъ Данько
Хренъ Михайло
Приставъ Петро
В. 112. Штайнъ Осифъ
Яблоньскій Иванъ

Ч. 457. КВІТЪ $329.00

на триста двайцять девять долярôвъ, котрі п. Анна Лабашь отримала яко посмертну запомогу по донцѣ Францішцѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

McKeesport, Pa., Nov. 1, 1905.
Анна Лабашь.
Свѣдки { о. Ст. Макарь, Теод. Баськовъ,
С. Коцюба, предсѣдатель,
М. Грацонь, секретарь.

Ч. 687. КВІТЪ $138.04

на сто трийцять вôсемъ долярôвъ и 4 цнт, котрі мѣсцевый урядъ вôд. 85 Союза, отримавъ на кошта похорону бл. п. Стефана Гащина зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Hazleton, Pa., Nov. 29, 1905.
Мих. Мардинякъ, предс.,
П. Галецкій, секретарь,
Свѣдки { Николай Гуть, А. Капусцѣньскій.

Ч. 703. КВІТЪ $600.00

на шѣстьсотъ долярôвъ, котрі п. Анна Жеребный отримала яко посмертну запомогу по мужу Дмитрѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Northampton, Pa., Nov. 26, 1905.
Анна Жеребный.
Свѣдки { Йосифъ Геронда, Иванъ Кимакъ,
Гавр. Онущакъ, предсѣдат.

Ч. 705. КВІТЪ $300.00

на триста долярôвъ, котрі п. Николай Лещишинъ отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Маріи зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Buffalo, N. Y., Nov. 26, 1905.
Николай Лещишинъ.
Свѣдки { Янтко Ракъ, Ст. Лещишинъ,
Д. Котелець, предсѣдатель,
Н. Середеньскій, секретарь.

Ч. 707. КВІТЪ $200.00

на двѣста долярôвъ, котрі п. Олекса Соколовичь отримавъ яко надзвычайну запомогу за утрату ноги зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Export, Pa., Nov. 23, 1905.
Олекса Соколовичь,
Свѣдки { Никола Левковъ, Федоръ Луцѣвъ,
Василь Чупа, предсѣдатель,
Афтанасъ Сурановичь, сек.

Ч. 708. КВІТЪ $100.00

на сто долярôвъ, котрі п. Иванъ Мацко отримавъ яко надзвычайну запомогу за утрату ока зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

McAdoo, Pa., Nov. 25, 1905.
Иванъ Мацко.
Свѣдки { Иванъ Посипанко, Семенъ Гаврищъ,
Иванъ Пухиръ, предсѣдат.,
Дмитро Капитула, секрет.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

РÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

братства Пр. Бог., вôд. Союза 86, въ Олифантъ, Па., вôдбуде ся въ Недѣлю дня 24-го Децембра о год. 1-ôй пополудни въ рускôй школьнôй гали. Хто не явить ся на той мітинґъ безъ важнои причины, заплатить кары 50 цент. а урядникъ 1 доляра. На тôмъ мітинґу буде выбираний новый урядъ на рôкъ слѣдуючій, 1906 и будуть читати ся доходы и розходы зъ цѣлого року. Хто еще не выплатився свого довгу, нехай заплатить теперь, щобы не вôдкладавъ на рôкъ будучій. Упоминаю васъ пп. братя, щобысьте каждый прибули въ означеный часъ.

Иванъ Коцанъ, предсѣдат.,
Семанъ Митренко, касіеръ,
Николай Рибчакъ, секрет.

БРАТСТВО

св. О. Николая въ Питсбургъ, Па. буде принимати до братства на рôчномъ мітинґу дня 10-го Децембра безъ вступного.

Урядъ Братскій.

РІЧНИЙ МІТИНҐ

братства св. О. Николая в Тейлор, Па. вôдбуде ся дня 10-го Децембра. На той мітинґ прошу най явить ся каждый член братства. На тім мітинґу буде здане касове справоздане за цілий рік, буде вибирати ся новий уряд братства і будуть принимати ся нові члени без вступного. Нагадую членам, щоби виповнили свої довги аби не остав на 1906 рік. Єсли єсть в околици Тейлор такі люди, що не належать до жадної організації, прошу звернути ся до нас, ми щиро вас приймем.

Йосиф Сенюк, секретар братства.

РÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

братства св. Петра и Павла въ Dunlo, Pa., вôдбуде ся дня 10 Децембра 1905 о пôвъ до першои пополудни въ домѣ п. Андрея Цінгель. На тôмъ мітинґу буде прочитаный рахунокъ доходу и розходу за цѣлый рôкъ, буде выбиратись новый урядъ и принимати новыхъ членôвъ. Хто безъ важнои причины не явить ся на мітинґъ и не вырôвнае свого довгу, заплатить 1 дол. кары.

За Урядъ братскій:
Юр. Пучанъ, предсѣдатель,
Андр. Цінгель, секретарь,
Мих. Мігаль, секретарь.

ВАЖНЕ

для всѣхъ членôвъ бр. св. О. Николая въ Пертъ Амбой, Н. Дж. вôддѣлъ Союза 91. Дня 10-го Децембра 1905 вôдбуде ся рôчный мітинґъ нашого братства о 2-ôй годинѣ пополудни. Котрый членъ, не прийде на мітинґъ заплатить 1 доляра кары а урядникъ 2 дол. На тôмъ мітинґу будемо принимати новыхъ членôвъ до братства безъ вступного, здавати рôчне справоздане и выбирати новый урядъ. Братя, кождого дня калѣчить васъ, тожь користайте зъ доброи нагоды и вступайте до братства и до „Союза".

М. Ваверчакъ, предс.,
К. Шкуратъ, секрет.

БРАТСТВО

Успенія Пресв. Богородицѣ въ Allegheny, Pa. вôддѣлъ 56 Р. Н. Союза, повѣдомляе всѣхъ своихъ членôвъ, що рôчный мітинґъ того братства вôдбуде ся дня 10. Грудня. Всѣ члены того братства мають явити ся въ мітинґовôй гали точно о годинѣ 1-ôй пополудни подъ карою 1 доляра, а вôдтакъ наступить:

1) Справоздане касове приходу и розходу за минулый рôкъ;
2) Спростоване всѣхъ важныхъ справъ братскихъ, котрі вôдъ довшого часу затриманѣ;
3) Выбôръ нового уряду на 1906 рôкъ;
4) Принимане новыхъ членôвъ безъ вступного;
5) Вырôвнане всѣхъ довгôвъ братскихъ и Союзовыхъ. Такожь каждый членъ мае заплатити 25 цнт. на жел. фондъ приписаный статутами Р. Н. Союза;
6) Ухвалы на рôкъ 1906.

Братя, зôйдѣть ся якъ найчисленнѣйше.

Урядъ братскій:
М. Турковскій, предс.
Павло Карпиневичь, секр.
Иосифъ Драганъ, кас.

РÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

братства св. Василія. вôд. Союза 19, въ Прайсбургъ, Па. вôдбуде ся въ Недѣлю 17-го Децембра о 1 годинѣ пополудни. Хто не явить ся на мітинґъ заплатить кары $1.00. Кождый членъ мае вырôвнати свôй довгъ. Буде ся читати рôчный доходъ и розходъ и выбирати новыхъ урядникôвъ на рôкъ 1906. Мітинґъ вôдбуде ся въ Рускôй Школьнôй Гали въ Олифантъ, Па. Прошу всѣхъ братôвъ явити ся на той мітинґъ. Напоминаю васъ дорогі братя, штобы не належите вѣрне, приступайте до братства и до Р. Н. Союза. Недавно тому убивъ трехъ одного Русина а другій самъ умеръ, а похоронити не було за що, а жѣнка плаче зъ дѣточками гôркими слезами. А вы Русины все намѣнне серце масте, до рускои организации не належите.

Ст. Сисакъ, секретарь, Box 220.

БРАТСТВО

св. Володимира въ Elizabeth, N. J., вôддѣлъ Р. Н. Союза 65, буде принимати въ мѣсяцю децембрѣ новыхъ членôвъ, вôдъ 16 до 30 рокôвъ **безъ вступного**, а вôдъ 30 до 40 за половину вступного, коли здоровый хлопецъ. Крôмъ того, запрошуемо всѣхъ членôвъ прийти на рôчный мітинґъ, котрый мае бути въ першу недѣлю мѣсяця децембра о 3-тôй годинѣ пополудни въ галѣ Войтка Матера, 48 Washington Ave. А до Руского Народного Союза будемо принимати пôсля статутôвъ Союза. Нагадуемо, щобы члены платили свои довги, инакше рахунки братства не можуть бути приведенѣ въ порядокъ на рôчный мітинґъ. Крôмъ того, запрошуемо всѣхъ Русинôвъ зъ околицѣ Elizabeth, N. J., котрі не суть еще забезпеченѣ въ жадной организации, щобы явили ся на мітинґъ въ Новембрѣ або въ Децембрѣ и мы ихъ приймемо до нашого братства.

А. Явилякъ, предс.,
С. Крупей, секр.,
І. Кухарь, касіеръ.

РÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

братства св. О. Николая въ Питсбурґъ, Па. вôдбуде ся дня 10-го Децембра. На той мітинґъ мае явити ся каждый членъ братства. На мітинґу буде здано касове справоздане за цѣлый рôкъ, буде выбирати ся новый урядъ братства и будуть принимати ся новѣ члены. Нагадую всѣмъ, хто еще не выплатилъ свого довгу до братства, щобы не вагавъ ся и не лишавъ довгу на 1906 рôкъ. Всѣхъ Русинôвъ въ околицѣ Питсбургу, котрі еще не належать до жадной организацій, прошу прийти на нашъ мітинґъ и зголосити ся, а мы радо приймемъ усякого чесного брата. Памятайте, що наше братство есть найстарше и найбôльше на цѣлу околицю Питсбургу. Хто ще не мае братскои шапки най зголосить ся до предсѣдателя и достане свою шапку. Мітинґъ почнеть ся о пôвъ на другу годину.

о. Н. Стефановичь, гол. предс.,
Н. Войтовичь, предсѣдатель,
Ив. Крейничинъ, касіеръ.

ЗА ПОЛОВИНУ

вступного буде принимати новыхъ членôвъ братство св. О. Николая въ Wilkes-Barre, Pa. въ мѣсяцю Грудню. Мітинґи вôдбуваються всегда въ першу Недѣлю по 15-омъ. — Михайло Годованскій, секретарь.

ЧИТАЙТЕ, БО ВАЖНЕ.

Братя Русины въ Монесенъ, Па. и поза Монесенъ, котрі належите до брацтва св. Йоана Крестителя у Монесенъ, Па., вôддѣлъ Союза 62, подаемо вамъ всѣмъ до загальнои вѣдомости, що въ мѣсяцю Децембру вôдбуде ся рôчный мітинґъ, на котрый всѣ члены мають ся появити безусловно. На тôмъ мітинґу буде зъ цѣлого року справоздане доходôвъ и розходôвъ и буде выбирати ся новый урядъ. Крôмъ сего будемо принимати новыхъ членôвъ и будемо радити о другі важнѣ справы. Єсли хто не прийде на мітинґъ, пôдлягае карѣ $1.00. Мітинґъ розпôчне ся о 1. годинѣ пополудни въ другу Недѣлю по першôмъ, на 3-тôй улици, въ Италіяньскôй Гали.

И. Малютичь, предсѣдатель,
Д. Федорчакъ, секретарь,
Й. Феданъ, касіеръ.

ПОВІДОМЛЯЮ

членôвъ тов. „Любов" і Р. Н. Союза відділ 45 в Філадельфії, Па., що річний мітинґ вôдбуде ся в Неділю 10-го Грудня с. р. о год 2 сполудня в сали читальні, під ч. 618 So. 2nd Str. На сей мітинґ має явитись кождий член під загрозою грошевої кари після статутів. Також здасть ся справоздане касове за цілий рік, буде вибиратись новий уряд і другі важні справи до залагодженя. Кождий член повинен вирівнати свої залеглости, щоби не позіставлись на 1906 рік. — Рівнож котрі еще не належать а хтілиб вписатись в члени, прошу зголосити ся, в повисше поданий день і місце, а ми радо приймемо кождого чесного і здорового Русина.

Михайло Поляк, писар.

ПОВѢДОМЛЯЄМЪ

членôвъ бр. св. П. и П. въ Плимавтъ, Па. вôддѣлъ „Союза" 46, щобы кождый членъ вырôвнавъ свои довги на рочнôмъ мітинґу якій вôдбуде ся сего мѣсяця, щобы старі урядники могли новымъ урядникамъ все въ порядку вôддати.

За Урядъ братскій
Андрей Канюкъ, пред.,
Стефанъ Гринякъ, секр.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ братôвъ вôдд. 59, що дня 17-го Децембра буде ся отримовати рôчный мітинґъ, еслибъ котрый членъ не бувъ на тôмъ мітинґу, буде караный $1.00, понеже на тôмъ мітинґу буде радитись о важныхъ справахъ.

Ив. Фаринякъ, секретарь.

ПОВѢДОМЛЮЄ СЯ

всѣхъ членôвъ Братства Св. Апостолôвъ Петра и Павла въ Ансоніи, Конн., що Рôчный Мітинґъ вôдбуде ся въ Недѣлю 31. Децембра о 4. год. пополудни. Запрашаемъ всѣхъ членôвъ, щобы численно явились. Взываемъ ся членôвъ, котрі довгують, щобы довгъ выплатили, бо черезъ свою недбалость можуть стратити права членьскі до Братства и Р. Н. Союза.

Еще разъ запрашаемъ всѣхъ Братôвъ мѣсцевыхъ, щобы кождый явивъ ся на той мітинґъ. Членъ замешкалый въ Ansonia, Derby, Shelton и Seymour, єсли не явить ся на той мітинґъ, заплатить кары 1 доляръ. Членъ, котрого довгъ перевысшае суму $1.50 тратить право до запомоги тыжневои и посмертного. Вырôвнайте все, що хто довженъ, щобы можна было вôддати все въ порядку новому урядови, котрый буде выбраный на тôмъ мітинґу на р. 1906. Мітинґъ вôдбуде ся въ церковнôй Гали въ Ансонія, Конн. Всякі листы и посылки грошевѣ до Братства просимо посылати до секретара на адресу:

John A. Cicilo,
Box 432, Ansonia, Conn.

— ДНЯ 10-го Дец. с. р. вôдбуде ся въ Desloge, Mo. посвячене рускои греко-кат. церкви въ честь Успенія Прес. Д. Маріи. Всѣхъ доохрестныхъ братôвъ Русинôвъ, братства и сполки, щиро запрашаемо прибути на се такъ радôсне для насъ торжество, а за ваші труды, Всевышный сторицею Вамъ заплатить.

Комітетъ Церковный.

ТОРЖЕСТВЕННЕ

посвячене Гр. Кат. Церкви св. О. Николая въ Buffalo, N. Y. вôдбуде ся дня 17-го Децембра, о 3 пополудни, при улици Central Ave и Lovejoy надалеко Bailey. На те посвячене запрошуемо усѣхъ Русинôвъ и Русинокъ въ Бофало, Ланкастеръ, Депю, Вестъ Сенека, Блекъ Ракъ, Тонаванда, Ниагара Фолсъ. Рôвножъ запрошуемо мѣсцевѣ и околичнѣ братства, щобы взяли участь въ нашôмъ торжествѣ. Брацтва всѣ пôйдуть улицею Broadway ажь до Bailey Ave., де стрѣтить ихъ музыка и звôдтамъ разомъ удамось на празначене мѣсце.

Комітетъ Церковный.

ПОВѢДОМЛЯЮ

членôвъ галицкои парохіи св. Йоана Хрестителя въ Монесенъ, Па. и околици, що рôчный мітинґъ вôдбуде ся дня 17-го Децембра, се есть въ трету Недѣлю по першôмъ о другôй годинѣ пополудни. Мітинґъ вôдбуде ся въ нашого брата Стефана Цимбалы на Шепперъ. На тôмъ мітинґу будуть прочитанѣ всѣ доходы и розходы за послѣднихъ 8 мѣсяцѣвъ и будесь выбирати новый парохіяльный урядъ. Длятого просимо усѣхъ честныхъ парохіянъ абы на сей мітинґъ появились якъ найчисленнѣйше и переконались якъ урядъ газдуває грошми, котрі вы зложили. Подаймо собѣ все руки до працѣ, а певно доверщимо святе дѣло яке мы почали.

За Комітетъ:
А. Горощакъ, предсѣдатель,
Д. Федорчакъ, секретарь,
И. Криницкій, касіеръ.

ОГОЛОШЕНЄ.

На основі ухвали зъ дня 14. Новембра с. р. подає ся до загальної відомости всім Нюйорским Русинам а іменно членам Руско Робітничого Клюбу, котрий з'організований зістав дня 11. Марца 1905, що Головний Мітинґ вôдбуде ся дня 16. Децембра с. р. в Гармонія Гали 46 Евеню А. Ню Йорк. На мітинґу буде зложене справоздане фінансове і відбуде ся Головний вибір Комітету. Буде принимати ся також нових членів, котрі за вплатою 25 цнт. вписового и 15 цнт. місячного будуть могли мати вже зараз повне право забирати голос в виборах.

За комітет:
Андрей Кашиньский, кас.
Гринь Климкович, секр.

Хто хоче змѣнити свôй адресъ повиненъ выписати усе докладно на сѣй картцѣ, вырѣзати еѣ и дати листоносови або заслати въ листѣ до редакціи „Свободы".

POSTMASTER! Please notify "Svoboda", Box 353, Scranton, Pa. of the following change of my address:

PREVIOUS ADDRESS (Старый адресъ):
Name (Имя) ....
Street or P. O. Box (Улица або бокса) ....
P. O. (Почта) .... State (Стейтъ) ....
Належить-ъ до вôддѣлу „Союза" ч. ......, а теперь належу до ч. ......
PRESENT ADDRESS (Новый адресъ):
Street or P. O. Box (Ул. або бокса) ....
P. O. (Почта) .... State (Стейтъ) ....

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ праятелѣвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперѣдъ.

Де есть?

Петро Гаталовичъ, родомъ зъ Воловця, пов. Горлицѣ, Галичина. Пошукуе его Юлія Демяновичъ въ дуже важнôй справѣ. Хто бы о нѣмъ знавъ, або вôнъ самъ, нехай напише на адресу:

Julia Demianowicz,
210 Bishop St., Waterbury, Conn.

Де есть?

Антонія Гайдошь, котра прийшла передъ кôлькома мѣсяцями зô старого краю. Шукае ее братъ Иванъ Гайдошь. Нехай зголосить ся на адресу: Ivan Gajdosz.
53 Seventh Ave.,
North Tonawanda, N. Y.

Переписка Редакціи.

З. С. Львôвъ. Пашпортъ бодай на рôкъ, певно Вамъ дадуть; сли нѣ, можете ѣхати безъ пашпорту, якъ ѣдуть десятки тысячь другихъ людей, навить неграмотныхъ. Намъ дивно, що Вы въ справѣ пашпорту засягаете інформацій ажь въ Америцѣ! Боимось, що Вы приѣхавши до Америки сильно розчаруетесь та радимо Вамъ, заки выберетесь въ дорогу, прочитати собѣ у „Свободѣ" коротку статю про інтелігентныхъ іммігрантôвъ. „Свободу" найдете въ „Акад. Громадѣ".

И. Д. въ Канадѣ. Помады, вôдъ котрои рослибъ вусы не продаемъ, анѣ взагалѣ жаднои помады. Сли вамъ не ростуть вусы а маете добрый зарôстъ на головѣ, радимо вамъ пересадити часть чуприны на те мѣсце, що пôдъ носомъ. За наслѣдки не ручимо, але спробувати можете.

З. М. въ Шамокинъ, Па. Питаете чи буде страйкъ слѣдуючого року. На се питанє не можемъ вамъ дати точнои вôдповѣди, бо ще не знати якъ зложать ся обставины. О скôлько можна судити зъ поголосокъ акй ходять теперь — страйку не буде. Люде ще не зовсѣмъ опамятались по минулôмъ страйку. Не завадить однакъ сли будете приготованй на найгорше и, що головне, будете держати грошѣ при собѣ, не выдавати ихъ на непотрѣбнй рѣчи, бо зъ грôшми все собѣ чоловѣкъ скорше дасть раду якъ безъ цента.

А. Русскій въ Ню Йорку. Вашу предовгу статю въ ч. 46 „газеты" назвали вы „Глупая критика" — зовсѣмъ удачно и вѣрно. Ваша отвертôсть и щирôсть заслугуе справдѣ на похвалу. Зъ другого однакъ боку, не можемо не звернути вашои уваги на се, що вы чимъ разъ бôльше намагаетесь ступати слѣдами вашого „предтечѣ". Радимо вамъ пôддатись „Небиросъ Астрономично-Медичнôй Курацін" або попросити „Извѣстну египетску ворожку Агуліарепъ Л. Небиросъ", щобы вамъ предсказала вашу будучнôсть ажь до гробу. Минувшости вашои мабуть росказувати вамъ не потрѣбуе, бо самй ее знаете. Дотичнй адресы знайдете въ „Правдѣ".

Дописи.

Зъ Passaic, N. J.

Отворене читальни им. Мих. Качковского.

Пассайская Русь ступила зновъ однымъ крокомъ на передъ.

Дня 7 Новембра с. р. отбылось тутъ отворене читальни им. М. Качковского. Поводъ къ тому дали особенно члены Братства св. О. Николая. Они то, скликавшись впередъ на надзвычайный митингъ, выбрали день на отворене читальни и постановили удатись Отцу Духовному, Евг. Гомичку о помочъ въ семъ дѣлѣ. Отецъ духовный заразъ въ Недѣлю въ церкви оповѣдомилъ людей о маючомъ ся начати добромъ дѣлѣ, и воззвалъ всѣхъ явитись по вечерни въ школѣ на отворене читальни. На зазывъ священника прибыло довольно много народа. По молитвѣ председатель Братства Иванъ Шафранъ привиталъ хорошою бесѣдою собранныхъ, — упомнулъ за минувшіи смутныи часы коли то три лѣтъ тому назадъ въ Пассаикъ при старой парохіи и еи управителяхъ грубая темнота пановала, коли то одинъ русскій народъ — только, що изъ Угорщины и Галичины походящій дѣлился на двое, и изъ ненависти по примѣру безсовѣстныхъ управителей одни другихъ прозывали: „поляками" або „Унгарами", коли то вконци изъ за того всего наступилъ въ парохіи росколъ, — но съ радостию выразился о томъ, якъ уже той народъ, отлучившійся отъ старой и ей темноты, при новой парохіи далеко лучше относится до себе, покинулъ темноту и взялъ ся до просвѣщенія, доказомъ чего есть, порядочная школа и хоръ; а щобы дальше поступити въ просвѣщенію, указалъ на потребу читальни. За симъ г. Кузма Здзеба поровнавши читальню до цвѣтущого саду, заохочувалъ старыхъ и молодыхъ до читальни. Занимаючо говорили также гг. Ант. Кузмичъ и Тм. Носаль о потребѣ читальни. Гнъ. Йос. Тимко въ красныхъ словахъ доказалъ, якимъ великимъ несчастемъ для чоловѣка есть темнота а якимъ сновъ великимъ добромъ есть наука, которую можно набыти въ читальни. Слѣдовалъ вопросъ о наименованю читальни. За согласіемъ всѣхъ надано читальни имя великого патріота Русского Михаила Качковского. Такжешь до Общества Качковского читальна должна быти вписана. Мѣсто священника который изъ за важной причины не могъ явитись, заступилъ г. Ив. Гр. Борухъ. Прійшовши до слова, представилъ онъ ясно жите М. Качковского, подаровавшого весь свой маетокъ въ сумѣ 60.000, злр., для просвѣщенія руского народа; упомнулъ ровноже за великого просвѣтителя Руси О. Ивана Наумовича основавшого изъ процентовъ отъ повисшого капиталу, Обво, М. Качковского которое мае за задачу кождого мѣсяца выдавати хорошіи книжечки для просвѣщенія народного. Пояснилъ также статуты того Общества и воззвалъ всѣхъ до громадного вступленя въ члены читальни а черезъ читальню до Общества Качковского. Слѣдували вписы въ члены читальни. Сей часъ вписалось 56 членовъ. До выдѣлу читальни выбрани: Отецъ Евгеній Гомичко, управитель; Антоній Кузмичъ, предсѣдатель; Александеръ Хованецъ, секретаръ; Кузма Здзеба, касіеръ; Иванъ Гр. Борухъ и Иванъ Шафранъ, бібліотекаре; Іосифъ Тимко и Тимко Носаль, надзиратели читальни.

Для читальни выписани Слѣдуючи Газеты и книжочки: Русское Слово, Посланникъ, Вѣночокъ, Недѣля, Наука, а изъ книжочокъ кромъ Качковского, книжочки миссійнэ и Бібліотека Носальского, а позднійше и Американьски часописи. Заявивше, що отворенемъ читальни взято одну больше точку изъ его пляну, высказалъ надѣю, що якъ школа такъ и хоръ, такъ и читальня будетъ хорошо розвиватись. Поблагодаривъ за присутствѣе собраныхъ и по отспѣваню Миръ вамъ братя, всѣ съ веселыми лицями и красною надѣею розойшлись до дому.

Александеръ Хованецъ, секр.

Подаючи дословно допись про вôтворене читальнѣ, мусимо зазначити, що если Пасейскй Русины хотять бути безпартійнй и не робити рôжницѣ мѣжь Русинами угорскими а галицкими, то такъ само не повиннй бы робити рôжницѣ мѣжь выданями твердорусскими (москвофільскими) а народными (украиньскими). Мѣжь тимъ бачимо, що читальня въ Пасейкъ хоче замовити въ краю выключно лишь москвофільскй часописи. Чому?

Цѣкаво-бъ було такожь знати, чи такою мовою бесѣдуе секретарь читальнѣ якъ та, котрою написавъ сю допись и чому встыдае ся чи не хоче уживати своеи матернои мовы?

Ред.

Зъ Мт. Кармелъ, Па.

Наша парафія хилить ся до упадку. Люде вмѣсто горнути ся до церкви, вôдступають вôдъ неѣ, бо священикъ вмѣсто годити людей и еднати до купки, людей публикуе „свиньми" и т. п. Недавно тому „свинявъ" людей вôдъ престола а пôстъ то забувъ заповѣсти. Рахункôвъ зъ доходу церковного за вѣнцѣ, вôдъ свѣтла, офѣры не читае, такъ що нѣхто не знае скôлько тихъ грошей анѣ де они идуть. Люде кажуть, що зъ тихъ грошей оплачують лоерôвъ. До школы заледви кôлька найцять дѣтей ходить а давнѣйше було по кôлькадесять. Теперь задумують якогось дяка зъ краю спровадити. Чеснй парафіяне боять ся, що якъ дальше буде така газдôвка, то церковь пôйде на Sheriff sale и тому ладять ся выбрати новыхъ урядникôвъ, котрй бы потрафили завести лѣпшій порядокъ.

Парафіянинъ.

НАДОСЛАНЕ.

Зъ Perth Amboy, N. J.

Иванъ Возникъ зъ села Кôньскій, повѣта бережаньского, бувшій членъ Р. Н. Союза и Братства св. О. Николая, в. 104, коли робивъ въ смолярни, то небувъ хорый, а потôмъ робота заштаповала, то вôнъ захорѣвъ, и бувъ хорый щось кôлька тыжднѣвъ. Коли выздоровѣвъ, то Братство св. О. Николая, Р. Н. С. в. 104 выплатило ему 30 долярôвъ, а вôнъ въ вдячности за те, заплативъ за оденъ мѣсяць и переставъ бути членомъ Р. Н. С. и Б. св. О. Николая, в. 104. а приставъ до Общества. Такій то рускій патріотъ! Прошу васъ ПП. Секретаре Союза и Братствъ, не пріймайте такихъ Русинôвъ, бо они тôлько хочуть нашй Братства знищити.

Кирилъ Пелешакъ,
Членъ Р. Н. С. и Бр. св. о. Николая в. 104.

Малюнки зъ російского житя.

Нôчь на Великдень въ Одеской вязницѣ.

(Листъ студента).

Нôчь на перший день Великодныхъ святокъ провели мы по святочному. Надзирателѣ (сторожа) мордували Полякова, Илѣна, Соколовского, Роду, Савина и Борисова. Ихъ звязали шнурами и потôмъ били въ самый звѣрскій спосôбъ кулаками, чобôтьми и навѣть зелѣзными палками. У Савина кровь текла носомъ и горломъ. Зъ особливою лютôстю били Илѣна. „Вôнъ е головный проводиръ", казавъ поліційный лайтнантъ: „не милуйте его а бийте добре!" Зъ него стягли чоботы, били зелѣзными палками по пятахъ, щипали за живôтъ, били по лици и майже вôдорвали ему нôсъ. Соколовского товкли спиною объ зелѣзне лôжко, затыкали ему уха пальцями и мôцно тримаючи его голову нерухомою, били по плечахъ и ребрахъ, а потôмъ товкли головою объ камѣнну пôдлогу. Кождого вязня били 8—9 душь. Мордоване кождого тревало не меньшь, якъ 15 хвилинъ. Головнымъ виновникомъ того бувъ помôчникъ начальника вязницѣ Роръ, котрый мавъ доглядъ надъ „політичными" вязнями.

Що було безпосереднымъ приводомъ того катованя? Близько мѣсяць тому назадъ Илѣнъ, Поляковъ и Борысовъ були засудженй на „каторжнй роботы". Звычайно завжды бувало, що якъ скôнчить ся надъ кимъ-небудь слѣдство, то вязня изъ окремои коморы переводять въ загальну, и на прохôдъ выпускають заразомъ зъ загаломъ. А тихъ выще згаданыхъ трехъ вязнѣвъ и по скôнченю слѣдства тримали въ строгôмъ одиноцтвѣ, въ окремыхъ коморахъ. Чотыри разы на тыждень Роръ робивъ у нихъ трусъ. Взагалѣ имъ створили таке жите, що раньше чи пôзнѣйше мусѣло дойти до сильного протесту. Илѣна, наприкладъ, замкнули на 24 годины въ карцеръ за те, що у него въ лôжку була поломана одна палка. Вязнѣ неразъ скаржились на лихе поводжене и вказували на право, пôсля котрого засудженй пôдлягають иньшому режимови, нѣжь тй, котрй знаходять ся ще пôдъ слѣдствомъ. Але судовй урядники не звертали на тй скарги жадної уваги, або складали зъ себе вину на другихъ. Нарештѣ Илѣному дано було знати, що если вони хотять бути переведеными въ спôльну комору, то мусять звернути ся безпосередно до начальника вязницѣ Найдгарта: инакше вони нѣякъ не здобудуть полѣпшеня свого стану. Очевидно було, що насъ хотѣли примусити на пôдхлѣбство передъ „сатрапомъ". Розумѣесь, що мы не хотѣли вступати въ жаднй переговоры зъ Найдгартомъ. По многихъ безрезультатныхъ переговорахъ зъ помôчникомъ начальника, шѣсть вязнѣвъ заявили за 4 днѣ до колотнечѣ, що вони будуть протестувати усѣми знаходячими ся въ ихъ рукахъ способами, если не будуть переведенй въ спôльну комору. Цѣ чотыри днѣ Соколовскій и Илѣнъ мусѣли просидѣти въ карцерѣ. Начальники вязницѣ цѣлкомъ не зважали на те зворушене, въ якôмъ знаходили ся вязнѣ. Досить було дрôбницѣ, щобы молодыхъ людей укарали въ такій понижаючій спосôбъ. Стало ясно, що начальники хотять выкликати протестъ, щобы потôмъ вчинити колотнечу. О девятôй годинѣ вечера вязнѣ почали пукати въ дверѣ и галасувати (це та голодоване були въ російскôй тюрмѣ едиными способами протестувати).

И домагали ся, щобы ихъ перевели въ спôльну комору. Коли другй вязнѣ почули галасъ, вони такожь пристали до товаришѣвъ и зъ своеи стороны почали пукати и кричати. Тутъ появивъ ся Роръ и почавъ заспокоювати політичныхъ. Одному вôнъ сказавъ, що оденъ зъ карныхъ (не політичныхъ) злочинцѣвъ збожеволѣвъ, другому, що то дѣйсно політичнй пукають и кричать, але запевнивъ словомъ чести, що ихъ не торкнуть и пальцемъ. Вязнѣ дали ему вѣру и заспокоили ся. Раптомъ дали ся чути стоны и крики. То були Илѣнъ и Борисовъ, зъ котрыхъ послѣдній давъ знати товаришамъ, що до него въ камеру ввôйшли начальники. Роръ зробивъ ся лютымъ и проявивъ усю свою низôсть. Зъ лайкою кидавъ ся вôнъ зъ однои камеры до другои и загрожувавъ, що вôнъ велить позвязувати и поубивати всѣхъ вязнѣвъ, если не перестануть галасувати. Характеристичне поводжене помôчника начальника, Попового, пôдлого труса, котрый однакъ удававъ зъ себе ліберала. Въ часѣ мордованя бѣгавъ вôнъ зъ однои камеры до другои и бурчавъ: „Охъ, Боже на небѣ! Яка нôчь, а тутъ людей мордують! Чижь мы не антихристы!" Мѣжь тимъ, якъ вôнъ бѣгавъ по камерахъ, зъ карцеру чути було стоны катованыхъ, не вважаючи на те, що каты придусили имъ роты подушками.

Те мордоване було уряджено Роромъ и Котляревымъ. Побитй не могли на другій день не тôлько ходити, але навѣть и сидѣти. Нарештѣ, о четвертôй годинѣ вечера Поляковому, Илѣному и Борисовому закували въ кайданы руки и ноги, и посадили въ темнй камеры а потôмъ перевезли въ фортецу, и це все, не вважаючи на те, що жаденъ зъ нихъ вôдъ болю и вычерпаня силъ не мôгъ стояти на ногахъ.

Пôсля цего мордованя надзирателѣ поводили ся ще бôльшь по-грубіяньскому. „Оттакъ мы и завжды будемо бити. Въ часописяхъ писати про те не вольно."